

ROSKILDE JURIST

OPSØGENDE RETSHJÆLP PÅ GADEPLAN

Evaluering af forsøg med ydelse af retshjælp blandt de allermest udsatte grupper af borgere i Roskilde. Projektets overordnede formål var, at også den del af borgerne i Roskilde kommune og omegn, som var særligt udsatte og derved ikke formåede at benytte sig af den retshjælp, også fik et relevant tilbud om retshjælp. Projektet var finansieret af satspuljemidler.

RESUME

I projektperioden behandlede projektet i alt 1535 henvendelser, hvor af de 910 var unikke henvendelser.

Den altovervejende sagstype kan sammenfattes under betegnelsen ”Socialret”, og dernæst familieretlige problemstillinger, hvor der i denne forbindelse skal bemærkes problemer særligt omkring børnenes trivsel i familien - § 50 undersøgelser og tvangsfjernelser. Den hyppige forekomst af henvendelser om socialretlige problemstillinger er væsentlig forskellig fra en traditionel retshjælp. Hertil kom et meget betragteligt antal henvendelser vedrørende gældsproblemer.

Henvendelserne kom nogenlunde ligeligt fra henholdsvis mænd og kvinder, dog med en lille overvægt af mænd. Med meget få undtagelser var alle borgere afhængig af offentlig forsørgelse, oftest borgere på kontanthjælp, og dermed mindrebemidlede.

Hvad angår formodningen om at der ville være behov for skriftlig sagsbehandling blev denne bekræftet i og med 195 sager nødvendiggjorde skriftlig sagsbehandling.

Disse borgere havde efter al sandsynlighed ikke fået hjælp til deres sag, da de som mindre bemidlede næppe ville have været i stand til fx at antage en advokat, og den hjælp der af advokater kan gives efter Retsplejelovens § 323 vanskeliggøres af, at en meget stor del af advokaterne ikke yder rådgivning inden for de rammer, de tre retshjælpsordninger giver mulighed for.¹

Herudover udgør en meget stor del sagsbehandlingen af de sociale sager alene at afdække faktum i sagen samt på vegne af borgeren at varetage partsrettigheder fx. Korrekt svar på partshøringer inden for fristernes udløb. Forvaltningsretlige sager er derfor meget ressourcekrævende.

Etableringen af en daglig fast telefonrådgivning blev en helt overvældende succes, dels i form af egentlig rådgivning, men i lige så høj grad som den indledende kontakt med borgeren.

Projektet behandlede kun henvendelser fra borgere i målgruppen, der også kom til at omfatte stofmisbrugere. Projektet kom af ressourcemæssige årsager ikke i tilfredsstillende grad i kontakt med målgrupperne kvinder på krisehjem samt unge på døgninstitution, og udsatte unge i almindelighed.

Projektet blev ressourcemæssigt vanskeliggjort af den overvældende søgning, samt den tidsmæssige udstrækning af at udfører opsøgende arbejde på gadeplan.

På trods af forsøg med inddragelse af juridiske studerende måtte projektmedarbejderne gennem næsten hele projekt perioden påtage sig merarbejde, for at kunne overholde en minimums standarder for sagsbehandlingen.

Desuden bærer målgruppens henvendelser ofte karakter af at der er en meget kort tidsfrist fra at borgeren henvender sig til at der skal påbegyndes sagsbehandling ex. klagefrist udløber, møder ex. bisidder i en børnesag etc.

Det er derfor vigtigt at der er fuldstidsansatte jurister tilknyttet projektet, vel og mærke jurister der har erfaring med rådgivning disse borgere.

¹ Danske Advokater og Advokatsamfundets undersøgelse af Advokaters syn på Offentlig retshjælp ved advokat
Fri proces Retshjælpsforsikring- Gennemført af SFI
Survey December 2010 – januar 2011.

OM RETSHJÆLPEN I ROSKILDE – OG OM ROSKILDE JURIST PROJEKTET

Initiativet til foreningen ”Retshjælpen i Roskilde” blev taget af to kvindelige jurister, der synes at der manglede et supplement til den daværende advokatvagt, som holdt til på Roskilde Bibliotek. Initiativtagerne kom i kontakt med Roskilde Frivilligcenter, som synes at ideen lød interessant. Retshjælpen i Roskilde blev stiftet som forening i oktober 2004.

Foreningens formål var blandt andet, at retshjælpen skulle fungerer som en uformel retspolitisk indsats overfor befolkningsgrupper, der i forhold til offentlige myndigheder og retssystemet har behov for juridisk assistance, således at disse bedre sættes i stand til at udnytte deres rettigheder.

Det egentlige retshjælpsarbejde startede i efteråret 2005, efter at foreningen havde fået bevilget tilskud fra Justitsministeriet samt mindre tilskud fra henholdsvis Roskilde Kommune og Roskilde Amt. Retshjælpen havde en egentlig åbningsaften og fandt sted i det daværende Roskilde Frivilligcenters lokaler. Retshjælpen var primært bemanded med frivillig arbejdskraft, og primært jurister. Der blev alene tilbudt mundtlig rådgivning.

Efter ca. 6 mdr. stoppede advokatvagten på biblioteket, og ”Retshjælpen i Roskilde” overtog vejledningen her. Der var altså nu 2 ugentlige vejledninger.

Retshjælpen i Roskilde førte i årenes løb statistik over antal af henvendelser og sagstyper, og for

2008 fremgik det af materialet, at der

FRA INDE TIL UDE

Forskellen på sagstyper og rådsøgende var meget tydelig.

På bibliotek og i frivilligcenter kommer typisk de ressourcestærke borgere og ønsker hjælp om familieretlige problemer

havde været 567 henvendelser, hvoraf 355 henvendelser havde fundet sted på Roskilde Bibliotek og 186 henvendelser i Roskilde Frivilligcenter.

Den mest søgte sagstype – såvel på biblioteket som i frivilligcenter – var rådgivning om familieretlige forhold. Herefter fulgte spørgsmål om forbrugeretlige emner, mens lejeret og socialretlige spørgsmål var tredje mest søgte.

Allerede i 2006 stod det klart at på trods af ihærdig markedsføring i den lokale avis samt uddeling af informationsfoldere m.v. lykkedes det aldrig rigtigt ”Retshjælpen i Roskilde” at få kontakt til den del af Roskildes borgere, der bestod af unge, ældre og socialt belastede familier. Der var en tendens til at nogle få fra gruppen havde benyttet rådgivningen i frivilligcenteret, men deres manglende repræsentation var iøjnefaldende.

Da der blev afsat satspuljemidler til opsøgende arbejde på gadeplan søgte Retshjælpen i Roskilde derfor del i midlerne, og ”Roskilde Jurist” blev herefter en selvstændig retshjælp.

Roskilde, den 16. maj 2013

Birgitte Wismer Pedersen

Projektleder, Cand.jur.

PROJEKTETS FORMÅL – PROJEKTBEKRIVELSEN

Projektets overordnede formål var, at også den del af borgerne i Roskilde kommune og omegn, som var særligt udsatte og derved ikke formåede at benytte sig af den retshjælp, som dengang blev udbudt af ”Retshjælpen i Roskilde” også fik et relevant tilbud om retshjælp.

Projektet udsprang således af de erfaringer der var gjort i ”Retshjælpen i Roskilde”, hvor vi havde konstateret at de borgere, der benytter det daværende retshjælps tilbud i overvejende grad var ressourcestærke borgere.

I kraft af vores arbejde i ”Retshjælpen i Roskilde” var vi allerede i besiddelse af nogen viden om de borgere, som det retshjælpstilbud ikke nåede. Vi havde en formodning om, at de borgere, der ikke benyttede det allerede eksisterende tilbud var borgere, som var så ressource svage, at de ikke formåede at benytte sig af dette tilbud.

Desuden havde vi en formodning om at disse borgere som oftest havde brug for yderlig rådgivning i kraft af skriftlig sagsbehandling, hvilket ”Retshjælpen i Roskilde” ikke tilbød. Ligeledes var det vores formodning at disse borgere sandsynligvis har sociale problemer i sådan et omfang, at de derfor ikke magtede selv at opsøge hjælp.

Videre formodede vi, at begrundelsen for at det nuværende retshjælpstilbud ikke blev benyttet dels kunne skyldes manglende kendskab til foreningen (blandt andet fordi man ikke læser avis eller normalt benytter det lokale bibliotek) eller man ikke har tradition for at søge oplysning på Internettet – og selv om man benytter dette medie, kan man måske være så boglig svag at informationen ikke forstås.

Herudover kunne det være et spørgsmål om borgeren havde det fornødne personlige overskud til at opsøge hjælp, eller det kunne være fysisk umuligt for borgeren at opsøge hjælpen f.eks. på grund af indlæggelse på sygehus eller indsættelse i fængsel eller institution.

I projektbeskrivelsen agtede vi at fokusere på følgende målgrupper:

- Sindslidende, der er blevet

MÅL GRUPPER

Sindslidende, der er blevet udsat til egen bolig,

Sindslidende, der er indlagt på Sct.

Hjemløse

Udsatte unge indlagt på døgninstitution og udsatte unge i øvrigt

Gadeprostitueret

Kvinder på kvindekrisecenter

udsluset til egen bolig,

- Sindslidende, der er indlagt på Sct. Hans hospital i det omfang at disses juridiske behov ikke tilgodeses af sygehusvæsenets personale eller værge
- Hjemløse
- Udsatte unge indlagt på døgninstitution og udsatte unge i øvrigt
- Gadeprostituerede
- Kvinder på kvindekrisecenter

Vi ville foretage **OPSØGENDE ARBEJDE**, ved at opsøge projektets målgrupper, hvor disse befandt sig. Dette kunne f.eks. foregå således, at der ville blive oprettet en kontakt til ”Mændenes hjem”, med henblik på at skabe muligt for at rådgiverne kunne komme på institutionen, og derved møde borgerne i deres egne opgivelser.

Herudover skulle der i projektet indgå opsøgende virksomhed ved beboerhuse og cafeer, der som oftest har faste åbningstider for mål grupperne. Her ville vi skabe en kontakt til ansvarspersoner med henblik på at få en ”fast plads” i disse cafeer og beboerhuse.

Dertil ville der i projektet indgå opsøgende virksomhed på døgninstitutioner og samlingssted for unge såsom ungdomsklubber i belastede boligbyggerier.

Vi agtede også at være opsøgende rundt omkring i byen generelt, såsom. boligkvarterer, hvor de belastede familier bor, og desuden skabe en kontakt til det lokale politi, kommunen samt kirker.

På baggrund af kontakten med borgeren, kunne vi foruden at give mundtlig juridisk vejledning ligeledes bistå borgeren ved at forestå en eventuel skriftligt sagsbehandling.

Ud over opsøgende retshjælp, skulle der være **TELEFONRÅDGIVNING** på hverdage i et afgrænset tidsrum. Denne telefonrådgivning havde til

hensigt, at gøre projektet tilgængelig ”her og nu” med henblik på at give borgerne i de omtalte grupper mulighed for at få kontakt til de juridiske medarbejdere og straks få konkrete svar på juridiske spørgsmål samt at lave aftaler om konkrete møder.

Såfremt borgeren ønskede vores bistand som **BISIDDER** ville dette ligeledes blive tilbudt.

Det skulle tilstræbes at der blev etableret en **HJEMMESIDE** for projektet. Indholdet på denne hjemmeside skulle dels være en beskrivelse af projektets tilbud dels oplysning til brugerne om på hvilken lokalitet vi ved det opsøgende arbejde ville befinde os – og i hvilket tidsrum vejlederne var at træffe.

Til brug for **ERFARINGSOPSAMLINGEN** samt som dokumentation for projektets effekt skulle ske en registrering af hver enkelt henvendelse, med angivelse af vejledningens juridiske indhold samt eventuelle tilkendegivelse fra borgeren med henblik på en identifikation af de særlige problemer, som den enkelte udsatte borger har brug for retshjælp til. Som udgangspunkt skulle ikke registreres borgerens personlige data.

Geografisk skulle projektet være begrænset til Roskilde kommune, men hvis det skønnes relevant, tillige udstrækkes til nabokommuner eks . Køge og Ishøj. Hvad angår den del af målgruppen, der lider af en psykisk sygdom og derfor er indlagte eller modtaget til ambulat behandling på Sct. Hans hospital ville borgere fra Københavns Kommune også være omfattet.

Deltagere i projektet var planlagt at være en erfaren jurist og en BA. jur. Begge med adskillige års vejledningserfaring fra ”Retshjælpen i Roskilde”. Begge skulle ansættes på deltid i en tidsbegrænset periode. Eventuelt interesserede juridiske studerende kunne ligeledes deltage på frivillig basis.

PROJEKTETS OPNÅELSE AF FOKUS PÅ MÅLGRUPPEN

Sindslidende, der er blevet udsøst til egen bolig

Projektet opfyldte målet om vejledning til denne gruppe idet vi arbejder i bebyggelsen Rønnebærparken / Æblehaven, hvor en del boliger udlejes til sindslidende, der er udsøst til egen bolig. Herudover kom vi jævnligt på bocenteret Lindegården, der henhører under Københavns kommune.

Sindslidende, der er indlagt på Sct. Hans hospital

Vejledning på Sct. Hans hospital viste sig endog meget svær at etablerer, og blev efter aftale med Civilstyrelsen derfor indstillet. Til gengæld havde vi et glimrende samarbejde med Psykiatrien i Region Sjælland og amtssygehuset Fjorden. Vejledningen skete primært på foranledning af socialrådgiverne. Samarbejdet med Psykiatrien Roskilde Afsnit A1 fungerede perfekt, ikke mindst på grund af det glimrende samarbejde med socialrådgiver Ursula Lange. Se udtalelse.

Hjemløse

Projektet opfyldte målet om at vejlede hjemløse således at der blev etableret kontakt til

”Roskildehjemmet”, der er et midlertidigt botilbud under servicelovens § 110.

Hjemløshed omfatter en lang række af andre problemer end blot manglen på en bolig. En hjemløs kan godt have sin egen bolig på papiret, men ikke være i stand til at bo i den. Ud over hjemløshed har borgeren ofte problemer som misbrug, psykisk sygdom, vold, kriminalitet, ringe arbejdsmarkedstilknytning, manglende sociale netværk og rodløshed. Sags typerne ved vor vejledning afspejler ovennævnte problemstillinger.

Desværre måtte samarbejdet indstilles i slutningen af projektet på grund af modstand fra det pædagogiske personale. Dette var yderst beklageligt, idet behovet for vejledning i tungere sager var meget presserende, ligesom samarbejdet med socialrådgiver og socialformidler var meget velfungerende.

Vi var ikke af den opfattelse, at der i projektperioden i Roskilde var ”klassisk” hjemløse - der f.eks. overnatter i det fri. Vores observationer understøttes i øvrigt af opgørelsen i SFI – DET NATIONALE FORSKNINGSCENTER FOR VELFÆRD HJEMLØSHED I DANMARK 2011 National kortlægning.

Gadeprostituerede

I projektperioden observerede vi ikke gadeprostitution i Roskilde, og har forhørt os hos det lokale politi, der heller ikke var af den opfattelse at der er gadeprostitution i Roskilde. Vi har telefonisk kontaktet nogle massageklinikker i området, men har kun modtaget een henvendelse.

Kvinder på Krisehjem

I 2009 kontaktede vi de to kvindekrisecentre i Roskilde, og ved møder præsenterede vi

projektet. ”Hannemarie-hjemmet” mente ikke, at deres kvinder havde hjælp behov, og hvis de havde, kunne de bruge Københavns Rets hjælp. Hvad angår Krisecenteret, der drives af Roskilde Kommune, var meldingen fra den daværende leder at kvinderne ikke havde yderlig juridisk behov, da centeret havde deres ”egen” advokat. Om denne advokat havde indgået aftale om at have monopol på sagerne vides ikke, men at der alligevel var behov for vore juridiske bistand viste sig da vi fik etableret samarbejde med Roskilde Q-net, der er en afdeling af Røde Kors, og som arbejder som efterværn for kvinder på krisecenteret i Roskilde. De sager som efterværnet anmodede om vores hjælp til, var primært sociale sager (kontanthjælp, førtidspension, enkeltydelser m.v.), hvilke sager er karakteriseret ved at der ikke gives offentlig retshjælp ved advokater hertil i modsætning til f.eks. sager om forældremyndighed.

Udsatte unge - og unge indlagt på døgninstitution

Formålet om at vejlede udsatte unge og unge indlagt på døgninstitution blev aldrig opfyldt. Dette skyldes nok at denne målgruppe er svær at nå – og i sær at få adgang til. Vi præsenterede projektet for byens to SSP medarbejdere, og har i et tilfælde holdt et oplæg for en gruppe SSP kontakt lærer, der arbejder på skoler med særligt udsatte unge. Det resulterede ikke i nævneværdige henvendelser. Vi har kontaktet Roskilde Kommunes opsøgende medarbejdere uden at disse har vist særlig interesse for vort tilbud.

Vi holdt møde med familieafdelingen om styrkelse af samarbejdet især omkring det opsøgende arbejde og var fulde af fortrøstning for fremtiden. Imidlertid blev der aldrig etableret samarbejde.

Vi påbegyndte i 2010 samarbejde med politiets forebyggelsesafdeling, der har resulteret i en undersøgelse af vor deltagelse i den forebyggende indsats under festivalen samt udbytterige netværksmøder. Herudover har vi præsenteret vort projekt for samtlige UU vejledere.

Vi indgik aftale med Teknisk skole og Produktionsskolen om faste vejlednings dage, hvilket egentligt var positivt, og udløste nogle henvendelser. Dog var disse unge typisk ikke anbragte børn.

Stofmisbrugere

Denne gruppe var ikke specifikt nævnt i vor projektbeskrivelse men blev alligevel omfattet. Vi mødte borgeren på væresteder, men havde også samarbejde med sagsbehandlere og plejepersonale på det daværende RABS, der stod for ”Roskilde Ambulante Behandlingstilbud for Stofmisbrugere”, og Medicinsk Misbrugsklinik Roskilde, MMR, der var et tilbud til borgere som ønskede behandling for deres stofafhængighed.

Denne gruppe var hele tiden omfattet af vort arbejde.

Roskilde Byråd vedtog i foråret 2010 at alkohol- og stofbehandling fremover skulle organiseres i et nyt center - CAS - hvor vi fik fast vejlednings tid.

SUPPLERENDE JURIDISK HJÆLP

Et af projektets delmål var at tilbyde supplerende juridisk hjælp til den del af borgerne, der ikke i tilstrækkelig grad havde gavn af den traditionelle mundtlige rådgivning, men altså også havde brug for yderlig assistance i form af skriftlig sagsbehandling og eventuel bisiddelse til møder med den offentlige forvaltning.

Ved mødet med borgerne var det ofte nødvendigt med rådgivning udover den mundtlige rådgivning. Tit var borgeren ikke klar over, hvor sagens status, eller havde måske forlagt vigtige breve, eller slet ikke modtaget disse på grund af manglende bopæl o.a.

Vi anmodede derfor oftest om aktindsigt, hvis tvisten vedrørte en offentlig myndighed, hvorefter vi på denne baggrund kunne drøfte sagen med borgeren, og beslutte om der skulle ske startes en egentlig skriftlig sagsbehandling.

Dette punkt – anmodning om aktindsigt blev en meget vigtig del af arbejdet især som redskab ved den skriftlige sagsbehandling, og særligt ved klager over en afgørelse.

Et andet interessant fænomen var det forhold, at vis behandling af sagen, kunne bevirke at en sag – f.eks. pensionsansøgning – der er gået i stå et eller andet sted i systemet - kom i gang igen, eller at vi, ved at rekvirerer aktindsigt i en sag, kunne gennemgå sagen med borgeren, hvorved borgeren, blot på grund af denne gennemgang, fik vished om sagens forløb, og en forklaring på, hvorfor en afgørelse havde fået det udfald, som den havde fået.

Desuden kunne vi forklarer borgeren baggrunden for hvorfor der måske ikke var yderligt foretage sig i sagen.

Hvad angår medvirken som bisiddere, blev vi jævnligt anmodet om at medvirke ved møder i offentlige institutioner.

Dette var skete oftest i børnesager i kommunen, og typisk ”§ 50 undersøgelser” samt ved fastlæggelse af samvær i Statsforvaltningen. Også i sager om

førtidspension medvirkede vi ved møde med pensionsnævnet.

Borgerne var i disse tilfælde meget glade for vores tilstedeværelse og følte blandt andet, at der blev talt pænere til dem og deres synspunkter blev i højere grad hørt.

Til sidst i projektforløbet gik det så vidt at Familieafdelingen oplyste borgerne om denne mulighed.

SKRIFTLIG SAGSBE- HANDLING

Aktindsigt blev en fast rutine. Tit var borgeren ikke klar over, hvor sagens status, eller havde måske forlagt vigtige breve, eller slet ikke modtaget disse på grund af manglende bopæl o.a.

Opsøgende arbejde i provinsbyen

Et andet af projektets delmål var, at være opsøgende rundt omkring i byen generelt, og specielt boligkvarterer, hvor de belastede familier bor, og desuden skabe en kontakt til det lokale politi, kommunen samt kirker.

Målet blev opfyldt for så vidt at vi færdes i to af de mest belastede kvarterer i byen, og havde fast træffetidspunkt, dels i en beboercafe dels i et fritidshjem, i disse bolig områder. Sidstnævnte gav dog ingen nævneværdige henvendelser fra beboerne, hvorfor vi fortsatte deres indsats andre steder.

At vi ikke kom i alle kvarterer skyldes ene og alene manglende ressourcer, der bevirkede, at vi måtte prioriterer stramt, idet gadeplans arbejde er meget tidskrævende, og logistisk en udfordring, når Roskilde bys areal 211,88 km². Efter kommunesammenlægningen er Roskilde Kommunes arealmæssige udstrækning stor og hvis ressourcerne havde tilladt det ville vi også gerne have haft tilbudt rådgivning i det fjernere liggende dele af kommunen.

Kontakt til den kommunale forvaltning og trossamfundene

Hvad angår kontakt til den kommunale forvaltning blev der etableret en god kontakt til visse dele af Roskilde kommunes forvaltning. Hermed er også antydnet, at ikke alle afdelinger - på trods af opfordringer fra vor side - ønskede nogen form for samarbejde, end ikke et møde. Særligt skal dog fremhæves det gode samarbejde med "Jobpoint", der hører under "Jobcenter Administration". Herudover må fremhæves det gode samarbejde omkring gældsrådgivning med socialrådgiver Dorthe Friis fra Roskilde Kommunes Sundhedscenter.

Med hensyn til samarbejde med kirkerne, havde vi møde med den katolske kirke, og sendte informationsmateriale til folkekirkens kontakt præst. Sidstnævnte udviste dog ikke synderlig interesse for projektet.

Vi havde også et udbytterigt møde med Imam Mustafa Bayyigid i moskeen i Roskilde.

Husvildeboliger

I 2010 udvidede vi rådgivningen til også at omfatte fast vejledning i Roskilde Kommunes husvildeboliger. Dette må siges at have været en succes blandt andet på grund af det meget gode samarbejde med den sociale vicevært.

Gadeplans arbejde i provinsbyen

I en storby - fx København - er der oftest en koncentration af borgere med sociale problemer i bestemte kvarterer. Dette er i og for sig også tilfældet i provinsbyen, men oftest er koncentrationen af borgere med sociale problemer mere spredt ud over byen, og borgerne færdes ikke i samme massive grad på fx en bestemt gade. Dette giver en større logistisk udfordring, og er samtidig mere tidskrævende da vejlederne skal transporteres sig fra det ene sted til det andet, frem for blot at kunne gå op og ned af den samme gade.

Gadeplansarbejdet i provinsbyen bliver derfor en slags "indirekte gadeplansarbejde", fordi det opsøgende arbejde derfor i højere grad må finde sted indenfor på lokaliteter, hvor borgerne erfaringsmæssigt mødes, såsom væresteder, cafeer, beboerlokaler, beværtninger behandlingssteder. Hermed er det absolut ikke udelukket, at der kunne være skabt kontakt til især flere unge såfremt projektets midler havde tilladt at vi fx havde været på gaden i weekenden sammen med fx Natteravnene o.a.

PROJEKTETS NÆRMERE INDHOLD OG OVERRASKELSER

Deltagere/Jurister i projektet var henholdsvis en medarbejder med en bachelorgrad jura og en medarbejder der var uddannet jurist. Begge med flere års erfaring med at yde gratis retshjælp.

I hele projektperioden har deltagerne været de samme. Den ene var en erfaren jurist, der havde erfaring med retshjælp fra ”Retshjælpen i Roskilde” samt i øvrigt erfaring med såkaldt direkte klient kontakt fra Statsforvaltning og advokatkontor.

Hvad angår den anden deltager, startede denne som BA. jur, og blev i løbet af projektperioden færdig som cand.jur. Også denne deltager havde erfaring med at yde retshjælp fra ”Retshjælpen i Roskilde”.

Denne stabilitet i medarbejderstaben har utvivlsomt bidraget til projektets succes. Desuden var erfaringen fra ”Retshjælpen i Roskilde” en god hjælp.

Opsøgende retshjælp tager lang tid

Hvad vi imidlertid ikke havde taget højde for var, at opsøgende retshjælp tager lang tid. Meget længere tid end vejledning i den traditionelle retshjælp. Så det antal timer vi i projekt - beskrivelsen havde skønnet var nødvendigt, viste sig slet ikke at slå til. Hverken i den udgående fase hvor etablering af mødet med borgeren kan være langstrakt, dels hvad angår selve sagsbehandlingstiden der kunne strække sig over flere år.

Selve **VEJLEDNINGS -SAMTALEN** tog som oftest lang tid. Dette kunne skyldes, at borgerne var påvirket af enten spiritus, psykofarmaka eller illegale stoffer. Andre årsager kunne være at borgeren var sindslidende i en eller anden grad, og dermed har svært ved at fokusere på samtalen.

Herudover var det ofte en tidsmæssig udfordring at **DE HÅRDEST BELASTEDE BORGERE IKKE ALTID VAR MØDESTABILE**. Hverken til møder aftalt med projektmedarbejderen eller til møder med myndighederne. Da projektmedarbejderen således havde mødt forgæves, var medarbejderens tid således blevet brugt tilsyneladende forgæves - men tiden var alligevel gået.

Hertil skal dog siges, at det er vor opfattelse, at disse **BORGERES SITUATION/ LIVSSTIL GØR DET SVÆRT FOR DEM AT OVERHOLDE AFTALER**, eller de får bragt sig i en situation, hvor problemstillingen bliver nedprioriteret. Der kunne også gøre sig det forhold gældende, at borgeren er blevet indlagt på hospital, indsat i fængsel eller fx var blevet bortvist fra fx herberget, hvorefter vi som oftest mistede forbindelsen, og måtte opgive at hjælpe dem, på

TING TAGER TID

Dette skyldes ikke nødvendigvis kompleksiteten af sagerne, men i lige så høj grad gruppens livsstil, uddannelsesniveau samt eventuel sygdom. Herudover er gruppen typisk forbeholdne således, at det tager lang tid at vinde deres tillid.

trods af, at vi måske havde brugt en del tid på sagen.

Hvis vi skønnede det nødvendigt at bistå med skriftlig sagsbehandling, blev en sag ofte – efterhånden altid - indledt med at vi fik borgerens tilladelse til at få **AKTINDSIGT I SAGEN**. **DETTE OGSÅ TOG SIN TID**, selv om det retfærdigvis skal siges at især Roskilde Kommune stort set altid overholdt den forvaltningsretlige tidsgrænse.

Endelig skal fremhæves at det var vor arbejdsmetode at lade **BORGEREN BESTEMME PROCESSEN**. Vi rådgav om, hvad vi mente, var den rigtige fremgangsmåde - og konsekvenserne ved at der fx ikke blev handlet - men det var op til borgeren at bestemme tempoet og handlingerne.

Vi oplevede nogle gange, at borgeren alligevel ikke ønskede, at der skulle arbejdes videre med sagen, hvilket ud fra et juridisk synspunkt var klart uhensigtsmæssigt, og betød at vort arbejde kunne forekomme at være spildt.

Imidlertid er det min fortsatte overbevisning, at det er rigtigst at lade borgeren bestemme tempoet og omfanget af sagsbehandlingen idet vejledningen i modsat fald, måske kan opfattes som et overgreb eller respektløst.

Bisidder

Herudover blev vi oftere og oftere anmodet om at være bisiddere. Især i sager vedrørende familieretlige forhold – og i den sidste del af projektet havde Roskilde Kommune nærmest en automatisk forventning om at vi mødte. Imidlertid blev vi ofte adviseret meget sent, således at vi faktisk skulle kunne møde med få dages varsel. Dette var – og er – uforeneligt med en deltidsansættelse, da vi begge måtte have andet arbejde ved siden af, og derfor ikke kunne

være til disposition på det ønskede tidspunkt – uanset hvor alvorlig en sag det drejede sig om.

Vi havde påregnet i projektansøgningen, at vejledning af denne målgruppe ville tage forholdsmæssigt længere tid end den sædvanlige rådgivning, der kendes fra Retshjælpen i Roskilde. Dette har til fulde levet op til vor formodning. Dette skyldes ikke nødvendigvis kompleksiteten af sagerne, men i lige så høj grad gruppens livsstil, uddannelsesniveau samt eventuel sygdom. Herudover er gruppen typisk forbeholdne således, at det tager lang tid at vinde deres tillid.

Den skriftlige sagsbehandling

Den skriftlige sagsbehandling skulle primært have været foretaget af BA. jur. med efterfølgende kontrol og færdiggørelse af juristen, men på grund af den overvældende sagstilgang var det været nødvendigt, at også projektlederen varetog en del sagsbehandling.

Tidspresset gav frustration over ikke at have nok tid til at kunne opfylde vejledningsbehovet efter den standart og den metode, som vi ønskede, medmindre vi påtog sig meget frivilligt arbejde – i 2010 337 timer og i 2011 211 timer , hvilket i det lange løb var uforeneligt med vore familiemæssige forpligtigelser og helbred (stress).

1.5 årsværk er nødvendigt

Samlet set betød disse forhold - sammenholdt med arbejdsvilkårene i en traditionel retshjælp, som var vores erfaringsgrundlag - at det må konkluderes at opsøgende retshjælp til de allersvageste borgere i Roskilde som minimum kræver en fuldtidsansat jurist suppleret med en jurist på 30 timer, eller en jurist på 20 timer suppleret med 10 timers kontor/bogholderi assistance.

Juridiske studerende

I løbet af projektets periode havde projektet kortvarigt to studerende tilknyttet. Begge studerende deltog aktivt i projektet en måneds tid. Dette kortvarige forløb var meget overraskende, henset til at det plejede at være attraktivt arbejde i ”Retshjælpen i Roskilde”.

Projektet fik stort set ingen henvendelser når der blev annoncerede efter studerende, og det var kun disse to studerende, der overhovedet, var interesserede i at starte, efter at have fået forklaret indholdet af projektet.

Efter start mistede de studerende hurtigt interessen for projektet. Hvorvidt det skyldes geografien – der kan være langt til Roskilde hvis man er bosiddende i København, eller arbejdsomfanget, da det var nødvendigt at de studerende mødte et vist antal gange om ugen og/eller havde telefonvagt, ligesom det var oplægget at de studerende selvstændigt skulle varetage sager (under supervision af juristen), vides ikke.

Det forhold at arbejdet med denne gruppe borgere kan være grænseoverskridende og hårdt kan måske også have haft - måske den afgørende - indflydelse på den manglende lyst for de studerende til at fortsætte.

Imidlertid kan det ikke siges med bestemthed, hvad der var årsagen til den manglende interesse, og, måske er det slet ikke muligt at forvente et engagement, der strækker sig over mere end max. en dag om ugen, og kun i de perioder, hvor der ikke er eksamen, sommerferie o.s.v.

Så vidt jeg er orienteret, er dette kravene til fx studenterne i Århus og Københavns retshjælpskontorer samt den Sociale Retshjælp.

Særlige (socialpædagogiske) krav til rådgiverne

Vore forventninger til hvilke sagstyper, der ville blive efterspurgt i målgrupperne har nogenlunde holdt stik. Om end vi langt højere grad kom til at beskæftige os med socialret. Til gengæld havde vi ikke forudset at der også stilles krav om at kunne mestre den socialpædagogiske del af arbejdet. Vi fik stor hjælp af Kim Clement fra Kofoeds Kælder, der lærte os de mest grundlæggende teknikker i arbejdet med gruppen.

Ved mødet med denne type borgere konfronteres juristen med voldsomme sociale problemer, en sindslidendes særlige adfærd, et meget uformelt sprog, en person der er påvirket af stoffer eller alkohol etc.

I det juridiske uddannelse indgår ikke praktik eller i øvrigt undervisning i socialpædagogik. Jurister eller jurastuderende for den sags skyld skal derfor tillære sig visse teknikker, samt kunne rumme – og til tider kunne lægge afstand til - borgerens øvrige problemer og måske lidt anderledes adfærd, alt for at kunne ”begå sig” i ”miljøet”, hvor målgruppen færdes, og for ikke at lade sig påvirke alt for meget, således at projektmedarbejderen kan koncentrere sig om den juridiske vejledning. Dette skal man have lyst – og evne - til at tillære sig. Socialrådgiver Ursula lange beskriver de nødvendige kvalifikationer således: ” Juristen kan agere i kaos, skabe tillid og troværdighed. Være tålmodig og ihærdig. Kunne tåle omstændelige forklaringer eller mangel på forklaringer.”

De - helt nødvendige - indirekte deltagere i projektet

De indirekte deltagere i projektet - de meget engagerede sagsbehandlere og øvrige medarbejdere, der er ansatte hos vores faste samarbejdspartnere

Helt afgørende for arbejdets succes – mange ressourcer eller ej – er, at sagsbehandlere, pædagoger, plejepersonale, skolelærere, kontaktpersoner, beboerrådgivere og andre medarbejdere har sympati og forståelse for projektet.

Det er nødvendigt, da det er disse medarbejdere, der har den daglige kontakt med borgeren og som derfor oftest først bliver opmærksomme på, at der er behov for juridisk hjælp. Herudover kræver det ofte en tilskyndelse /opfordring til borgeren om at kontakte os. Dette kan de indirekte deltagere hjælpe med.

I og med at vi opsøgte borgeren – og ikke omvendt - på hans "hjemmebane" ex. værestedet, herberget eller anden institution – hvor også sagsbehandleren evt. kunne være tilstede, hvis borgeren ønskede dette var efter vor erfaring med til at nedbryde barrieren for at opsøge den juridiske hjælp.

Tydligst viser projektets erfaring, at på de vejledningssteder, hvor personalet havde forståelse og sympati for projektet, var det en succes. Det modsatte gjorde sig gældende, hvis personalet ikke havde sympati eller forståelse for projektet, hvoraf modstanden fra pædagoggruppen på Roskildehjemmet var det mest beklagelige eksempel.

DET OPSØGENDE ARBEJDES METODE

Når vi kom til vejledningsstederne satte vi sig med en kop kaffe eller et måltid mad, og talte med brugerne.

Det var vort mål at blive en integreret del af lokaliteten, idet vor erfaring havde vist os, at vi skulle "ses an" inden borgeren henvendte sig. Herudover var det projektets etiske vinkel at møde borgeren, der hvor han er – såvel fysisk som psykisk.

Vi aftalte også - fx hvis borgeren eller en sagsbehandler/ pædagog etc. først havde henvendt sig telefonisk med et problem - møder med borgerne på disse vejledningssteder, dels af hensyn til egen sikkerhed, dels fordi borgeren derved "var i sit eget miljø", og erfaringsmæssigt derved føler sig mest tryk det omtalte sted.

Påklædning – orange tørklæder

Efter råd fra Kim Clement fra Kofoeds Kælder fandt vi det vigtigt at vi kunne genkendes når vi opholdt os i mængden fx på et værested. Da projektet havde to projektmedarbejdere, der af ressourcemæssige årsager stort set aldrig gik ud samtidig, måtte genkendelsen derfor ske via beklædningen.

Andre organisationer bruger fx en ladcykel med logo. En sådan havde vi ikke, og hvis vi havde haft en ladcykel med logo, havde den ikke været relevant på de steder hvor projekts medarbejdere kom.

Projektet valgte derfor at investere i noget profilbeklædning (jakker og t-shirts) samt et par orange tørklæder.

Rent faktisk fandt vi ud af, at det som projekts medarbejdere rent faktisk blev genkendt på var de orange tørklæder.

Dertil skal dog tilføjes at arbejdsbeklædningen i sig selv var relevant, da der på væresteder kan være en del tobaksrøg, ligesom der ikke alle steder, hvor vi færdes, var lige hygiejnisk.

Endelig forhindre en fast arbejdsbeklædning, at en projektmedarbejder utilsigtet er påklædt på en uhensigtsmæssig måde fx nedringede overdel, der kan sende meget forkerte signaler til borgeren, og i værste fald kan true medarbejderens sikkerhed.

METODER

Opsøgende retshjælp er en ny disciplin i Danmark. Alligevel er der allerede forskellige "metoder", fx Den gadejuridiske metode. I nærværende projekt var det etiske – og arbejdsmæssige udgangspunkt inspireret af Søren Kierkegaard

Kontor

I projektansøgningen havde vi oprindeligt forestillet os, at vi foretog det opsøgende arbejde på gaden, og at den eventuelle skriftlige sagsbehandling skulle ske fra hjemmearbejdspladser.

Imidlertid stod det hurtigt klart, at dette var meget uhensigtsmæssigt, og som sendt fra himlen fik vi tilbud om vederlagsfrit at låne et kontor i bebyggelsen Æblehaven/Rønnebærparken.

Kontoret blev bevist – af sikkerhedsmæssige årsager - aldrig brugt som et mødested for de borgere projektet vejledte, men i stedet blev kontoret anvendt som vort arbejdsrum samt lokale til møde med samarbejdspartnere.

En kop kaffe eller et måltid mad

Når vi kom til et vejledningsstederne sætter vi sig med en kop kaffe eller et måltid mad, og ”smalltalkede” med de borgere, der ville tale med os. I andre projekter kører man ud på gaden med fx en ladcykel med fornødenheder, således at målgruppen har en anledning til at henvende sig.

Vi havde ikke nogen fornødenheder med udover os selv. Men vi var sammen med borgeren i den samme situation (drak en kop kaffe) og sted (det pågældende værested) som han var.

Alt dette fordi det var projektets etiske vinkel at møde borgeren, ”der hvor han er” – såvel fysisk som psykisk.

Opsøgende, uden at intimidere

Endvidere er det vigtigt, at medarbejderen ikke er opsøgende, og derved ”invaderer” borgerens

rum. Borgeren skal komme til medarbejderen. Medarbejderen må ikke komme til ham f.eks. ved at sætte dig ved samme bord, bæk etc. da du derved trænger dig for meget på.

Stabilitet og forudsigelighed

Endelig er stabilitet og forudsigelighed afgørende, hvilket vi løste ved på forhånd at meddele at det næste kvartal, ville vi komme på den og den ugedag og på det og det tidspunkt. Altid samme ugedag – og altid samme klokkeslæt.

Kierkegaards-metoden

Opsøgende retshjælp er en ny disciplin i Danmark, og mig bekendt enestående for Norden. Ikke destomindre er der forskellige ”metoder”, fx Den gadejuridiske metode – om den anvendes i sin formelle eller uformelle udformning – kan jf. Kristian Andenæs opdeles i følgende overordnede elementer; et juridisk, et fagligt og et praktisk element”²

Det etiske – og arbejdsmæssige udgangspunkt - for nærværende projekt er inspireret af Søren Kierkegaard:

”At man, naar det i Sandhed skal lykkes En at føre et Menneske hen til et bestemt Sted, først og fremmest maa passe paa at finde ham der, hvor han er, og begynde der”.

Ovennævnte citat er overskriften for Andet Afsnit, Capitel I, A, §2 i Synspunktet for min Forfatter-Virksomhed. En ligefrem Meddelelse, Rapport til Historien, C.A. Reitzels Forlag, 1859. Paragraffen fortsætter, SV3, bd. 18, s. 96:

”Dette er Hemmeligheden i al Hjælpekunst. Enhver, der ikke kan det, han er selv i en

² Gadejuristen - Dokumentationsprojektet 2011 – s. 19

Indbildning, naar han mener at kunne hjælpe en Anden. For i Sandhed at kunne hjælpe en Anden, maa jeg forstaae mere end han – men dog vel først og fremmest forstaae det, han forstaaer. Naar jeg ikke gør det, saa hjælper min Mere-Forstaaen ham slet ikke. Vil jeg alligevel gøre min Mere-Forstaaen gjældende, saa er det, fordi jeg er forfængelig eller stolt, saa jeg i Grunden istedetfor at gavne ham egentligen vil beundres af ham. Men al sand Hjælpen begynder med en Ydmygelse; Hjælperen maa først ydmyge sig under Den, han vil hjælpe, og herved forstaae, at det at hjælpe er ikke det at herske, men det at tjene, at det at hjælpe ikke er at være den Herskesygeste men den Taalmodigste, at det at hjælpe er Villighed til indtil videre at finde sig i at have Uret, og i ikke at forstaae hvad den Anden forstaaer.”

I vor fortolkning blev det derfor afgørende at møde borgeren, der hvor han er – såvel fysisk som psykisk. Endvidere var det vigtigt at prøve at få indsigt i, hvordan borgeren opfatter sin situation og sit problem – ”men dog vel først og fremmest forstaae det, han forstaaer”, og frem for alt kun vejlede ham om det han vil have hjælp til, og i det tempo som han ønsker. – ”Hjælperen maa først ydmyge sig under Den, han vil hjælpe, og herved forstaae, at det at hjælpe er ikke det at herske, men det at tjene, at det at hjælpe ikke er at være den Herskesygeste men den Taalmodigste”.

Dette udelukker ikke at man vejleder om konsekvensen ved en ikke-handling fx dine børn bliver nok fjernet fra dig, eller du mister en klagemulighed på et afslag om fx en socialydelse hvis du ikke klager rettidigt, men vi respekterede altid hvis borgeren ikke ville fortsætte sin sag eller lige pludselig forsvandt ud i den blå luft. I sidstnævnte tilfælde skrev vi til borgeren at vi afsluttede sagen, men han var velkommen til at vende tilbage til os, hvis han ønskede hjælp igen.

Respekt

Endvidere lærte vi også – og blev inspireret af de allerdygtigste socialarbejdere – at hvis vi pressede borgeren - ”gøre min Mere-Forstaaen gjældende” - fravalgte borgeren ofte vores hjælp, og refleksion på en sådan fravalgssituation kunne måske konkluderer, at projektmedarbejderens iver efter at vejlede snarere var et udslag af forfængelighed eller faglig stolthed – ”Vil jeg alligevel gøre min Mere-Forstaaen gjældende, saa er det, fordi jeg er forfængelig eller stolt, saa jeg i Grunden istedetfor at gavne ham egentligen vil beundres af ham”, hvilket i følge Kierkegaard intet har med sand hjælpekunst / rådgivning at gøre.

En anden variant er, hvis vi blev nødt til at skifte sagsbehandler på sagen, forekom det at borgeren afbrød forbindelsen med projektet. En erfaren politibetjent nikkede genkendende til dette, og forklarede os at man *aldrig* skal skifte sagsbehandler. Formodentligt fordi det at opnå tillid er svært hos denne gruppe borgere, og relationen er på skrøbelig grund.

Desuden kan ikke udelukkes at denne gruppe borgere ofte har en overordnet mistillid til andre mennesker, men også eventuel mistillid til ”hjælpere” pga. af mistanke om dobbelte roller i de offentlige instanser. Fx blev vi i begyndelsen af projektperioden - ved indledningen af en vejledningssamtale - spurgt om vi kom fra ”kommunen” eller politiet.

Da vi kunne besvare begge spørgsmål benægtende var første barrierer nedbrudt. Senere i projektperioden, da vi var blevet ”kendte”, fik vi ikke længere dette spørgsmål.

Det ”praktiske element” eller det traditionelle sagsbehandlingskoncept

Med henvisning til den ”Gadejuridiske metode” jf. ovenfor har dette projekts metode ikke det ”praktiske element” i sig: ”Det praktiske

element indebærer også, at man går udover sin rolle som jurist i den forstand, at man fx går langt – så langt, som det viser sig nødvendigt i det konkrete tilfælde, for at sikre klientens rettigheder – i forhold til at bidrage med praktiske tiltag og støtte. Hvis en offentlig myndighed stiller krav om personligt fremmøde i forbindelse med en førtidspensionsansøgning, kan for eksempel mødetidspunktet for mødet eller manglende økonomi til dækning af transport være en forhindring for deltagelse i mødet og dermed for fremmelse af sagsbehandlingen af en ansøgning eller klage. Gadejuristen vil i dette tilfælde kunne tilbyde at ringe brugeren op forud for mødet samt eventuelt at hente og følge brugeren i en taxa.”³

Dette projekt har mere haft et traditionelt sagsbehandlingskoncept – ”advokatkontorsagtigt”. Har praktiske forhold forhindret opnåelsen af rettigheden – og vi har været klare over at det forholdt sig således – har vi enten gjort personalet opmærksom på at borgeren manglede penge til en taxa eller vi har valgt intet at gøre med henvisning til vort etiske udgangspunkt. At det meget sjældent blev aktuelt kunne måske også skyldes at ved sager med vigtige frister havde vi på forhånd sikret os en fuldmagt, således at det ikke var manglende overholdelse af fx en klagefrist, der var afgørende for brogerens manglende retssikkerhed. Om den ene eller den anden metode er mest hensigtsmæssig afhænger nok også af hvilken type udsatte borgere der vejledes, idet de er væsentlig forskel på en stofmisbrugers adfærd og en voldramt kvindes adfærd.

³ Gadejuristen- Dokumentationsprojektet 2011 – s. 19

Telefonrådgivning

Ud over den egentlige udgående opsøgende retshjælp, var et vore mål at etablere telefonrådgivning på hverdage i et afgrænset tidsrum. Denne telefonrådgivning skulle have til hensigt, at gøre projektet tilgængelig ”her og nu” med henblik på at give borgerne i de omtalte grupper mulighed for en hurtig kontakt til de juridiske medarbejdere med henblik på svar på juridiske spørgsmål eller at træffe aftale om et konkret møde.

Denne del af projektet var en overvældende succes. Måske ud fra den betragtning at stort set alle danskere har – eller har adgang til - en telefon. Projektet modtog i alt 939 unikke henvendelser- idet følgende kaldt ” nye henvendelser”, hvoraf de telefoniske henvendelser udgjorde 35 % heraf.

”Ikke-nye” henvendelser via telefon vedrørte med al tydelighed en igangværende skriftlig sag, opringning fra borger, der havde glemt at vi havde talt sammen, som ikke havde besvaret et opkald fra os etc. En del henvendelser kom også fra samarbejdspartnere herunder myndigheder.

Ifølge vore registreringer var mandlige kontanthjælpsmodtagere og mænd med misbrugsproblemer de mest ivrige telefonister, hvorimod for kvindernes vedkommende var det især når kvinderne er arbejdsløse, at de retter gentagne henvendelser om den samme sag.

Telefonen var åbent alle hverdage mellem kl.11.00 – 12.00, herudover kunne der sendes sms, hvorefter vi ringede tilbage. I den sidste del af projektet fik projektet på grund af sygdom tilkøbt et callcenter, der besvarede vores telefoner og sendte besked til projektets email. Dette betød at borgeren ikke i første omgang fik en jurist i røret, men omvendt betød telefonpasningen at telefonen til gengæld blev besvaret hele dagen.

E-mails

Projektet modtog også en anseelig mængde e-mails. Disse var sjældent direkte fra borgerne men i stedet typisk fra samarbejdspartnere eller sagsbehandlere der ønsker at vi tager kontakt til en borger.

Vejledningssteder

ROSKILDEHJEMMET

Roskildehjemmet er et midlertidigt botilbud under servicelovens § 110. Roskildehjemmet er en selvejende institution oprettet af Landsforeningen Arbejde Adler. Roskildehjemmet har Region Sjælland som driftherre. Botilbudet henvender sig til voksne, der ikke har eller ikke kan opholde sig i egen bolig, og som på grund af særlige vanskeligheder mangler botilbud eller støtte og omsorg. Roskildehjemmet har plads til 38 brugere på selve hjemmet. Roskildehjemmet råder desuden over 5 udslusningsboliger i den sydlige ende af Roskilde by.

Der er ingen forsorgshjem eller lignende i Roskilde Kommune. Region Sjælland driver Roskildehjemmet, som ligger lige uden for kommunegrænsen i Lejre Kommune. I 2011 blev i alt 29 Roskilde borgere indskrevet på Roskildehjemmet. Seks af dem boede der i mere end 100 dage. De øvrige borgere boede der i gennemsnit i 39 dage.

Der er såkaldt selvmøderprincip på § 110 tilbud. Det betyder, at borgeren kan indskrives ved direkte personlig henvendelse. Borgeren kan også henvises fra andre offentlige myndigheder. Borgeren betaler en takst for kost og logi. Øvrig betaling af opholdet er borgerens hjemkommune forpligtet til at finansiere.

I 2011 havde Roskilde Kommune et forbrug til § 110 tilbud på 3,7 mio. kr. Da der er 50% statsrefusion på disse ophold, var den faktiske kommunale udgift på 1,85 mio. kr.¹

HEDEBOPARKENS FRITIDSCENTER

I Hedeboparken er mere end 63% af beboerne indvandrere og efterkommere. Børn og unge udgør en stor gruppe i området. Hele 44% af beboerne er i alderen 0-24 år, hvoraf aldersgruppen 7-17år udgør en særlig stor gruppe (23,2% af alle beboerne). Hovedparten af Hedeboparkens børn og unge har en anden etnisk baggrund end dansk. 30% af aldersgruppen 0-24år udgøres af personer med minoritetsbaggrund, hvor 14% udgøres af personer med dansk oprindelse. 24% af Hedeboparkens beboere over 15år er udenfor erhverv, hvilket er noget højt sammenlignet med kommunen generelt, hvor 11,7% er udenfor erhverv. Området har været udsat for meget hærværk i kældre og opgange. Der har været hændelser med ildspåsættelser i opgangene. En større gruppe af børn og unge fylder meget i området og har skabt mange problemer. Lignende tendenser viser sig også i andre nærliggende boligområder såsom Æblehaven/Rønnebærparken.

ROSKILDE KOMMUNES HUSVILDEBOLIGER BEBOERREPRÆSENTATIONENS LOKALE I VESTERGADE.

Roskilde Kommune har 18 husvildeboliger. Der er 16 boliger i Nygade og to familieboliger i Jyllinge. Boligerne fungerer som tilbud efter Servicelovens § 80, hvor husvilde skal anvises midlertidig husly mod betaling. Målgruppen er enlige eller familier, som har uopsætteligt behov for husly indenfor max to dage, og som akut har mistet sin hidtidige bolig. De pågældende er ikke selv i stand til at skaffe en bolig eller skaffe midler til anden indkvartering, eller deres hidtidige bolig er uegnet til beboelse på grund af ødelæggelse som eksempelvis brand.

Borgere, der flytter i husvildeboliger underskriver en boaftale, og der sendes samtidig en ansøgning til akutlisten, som administreres i Borgerservice. Når borgeren får tilbud om bolig, skal de som udgangspunkt fraflytte husvildeboligen. Da husvildeboliger er midlertidige botilbud, sker der en løbende opfølgning på borgerens situation, indtil pågældende er flyttet til permanent bolig.

I 2011 fik 38 borgere midlertidig bolig i en husvildebolig. De bor i boligen i meget forskellige antal dage. Nogle borgere er svære at få videre i en anden bolig, andre flytter efter få dage.⁴⁵ I tilknytning til husvildeboligerne i Nygade er boligerne i Vestergade, der er ejet af Roskilde Kommune, og som typisk bebos af borgere med sociale vanskeligheder.

PSYKINFO

Formålet med PsykInfos arbejde er at, oplyse om psykisk sygdom og psykiatrien gennem arrangementer, rådgivning og informationsmateriale. Skabe større åbenhed og mindske tabu omkring psykisk sygdom. Styrke oplysning og forebyggelse og medvirke til tidlig opsporing i samarbejde med regionen, de frivillige interesseorganisationer og kommunerne. Deltage aktivt i kampagnen EN AF OS og Psykiatrifondens landsindsatser. PsykInfo er koordinator for EN AF OS og Landsindsatserne i Region Sjælland. Bag PsykInfo står flere baggrundsgrupper bestående af repræsentanter fra de frivillige bruger- og pårørendeorganisationer, medarbejdere i behandlings- og socialpsykiatrien samt PsykInfo-medarbejdere. Baggrundsgrupperne fungerer som forum for vidensudveksling og gensidig idéudvikling samt profilering af initiativer, der kan øge viden om psykiske sygdomme.

⁴ Referat fra Roskilde Kommunens Forebyggelses- og Socialudvalg, 07-03-2012, pkt. 27

⁵ do

PsykInfo samarbejder desuden med behandlingspsykiatrien, socialpsykiatrien, de frivillige interesseorganisationer, landets øvrige PsykInfo'er, PsykiatriFonden og sekretariatet for landskampagnen EN AF OS.

SCT. GEORG GÅRDENS FRITIDSKLUBBER, ROSKILDE KOMMUNE

Sct. Georgs Gårdens Klub ligger midt i Roskildes Sydvest kvarter. Området er sammensat af de nye bebyggelser på Hyrdehøj, kolonihaveforeningen Solvænget, de to store almennyttige bebyggelser Rønnebærparken og Æblehaven, ejer - og lejerboligerne i Ejboparken og Neergårdsparken, samt det ældre parcelhuskvarter i spidsen af Holbækvej/Ringstedvej. Den åbne Klub er et værested for alle i Sydvestkvarteret. Der er åbent tirsdag til fredag samt søndag og åbningstiden er kl.12.00 - 17.00. Tirsdag, onsdag, torsdag og fredag er der yder mere åbent kl. 18.00 - 21.00. Mandag er der åbent fra kl. 16 - 20. for pigeklubben. Foruden at fungere som værested forestår den Åbne Klub arbejde af opsøgende, forebyggende og boligsocial karakter.

LINDEGÅRDEN

Center Lindegården er et socialpsykiatrisk bocenter under Københavns Kommunes Socialforvaltning. Målgruppen for Københavns Kommunes Socialforvaltnings socialpsykiatriske tilbud er borgere med psykiske lidelser, der gør, at de har brug for støtte i hverdagen. Beboere på Center Lindegården har en færdigbehandlet diagnose, men kan endnu ikke flytte i selvstændig bolig.

CAS , ROSKILDE KOMMUNE

Center for Alkohol- og Stofbehandling (CAS) er den samlede indgang til alkohol- og stofbehandling i Roskilde Kommune. Centret samler de tidligere tilbud: Roskilde Ambulante Behandlingstilbud for Stofmisbrugere (RABS).

Medicinsk Misbrugsklinik (MMR) Det Ambulante Team (DAT), Dagbehandlingscentret. Det nye center skal dække alle former for behandling, som Roskilde Kommune er ansvarlig for, herunder ambulante- døgn- og dagbehandling, medicinsk behandling, samt hjemmevejledning.

PSYKIATRISK HOSPITAL. AFDELING Ø1. REGION SJÆLLAND

Afsnit Ø1 er et intensivt, psykiatrisk afsnit under Psykiatrien Øst. Afdelingen modtager

patienter fra fortrinsvis Solrød, Køge, Faxe, Stevn, Roskilde, Greve og Lejre Kommune, som er i alderen fra 18 til 75 år.

RINGHJØRNET / KULTURHUSET PEOPLES CORNER

Kulturhuset Peoples Corner er et aktivitets- og samværssted for voksne mennesker som er psykisk sårbare. Peoples Corner er et åbent tilbud, det vil sige at borgerne ikke skal visiteres til at komme her. Borgeren kan vælge bare at dukke op, eller kan ringe i forvejen og aftale at han kommer. Der er mulighed for at borgeren kan tage sin hjemmevejleder eller pårørende med.

KAFÉ KLAUS

Kirkens Korshær har en driftsoverenskomst med Roskilde Kommune om drift af varme stue. Varmestuens tilbud består i at der er morgenmad, frokost og varm mad hver dag. Desuden er der bade faciliteter, billigt genbrugstøj, og udlevering af gratis tøj til værdigt trængende. Hvad angår antallet af brugere kommer der cirka 25-35 brugere om formiddagen. På dage, hvor der er aftenåbent, kommer der cirka det samme antal brugere. I alt har Kafé Klaus kontakt til cirka 200 mennesker. Varmestuen har åbent 365 dage om året.

BEBOERCAFEEN I RØNNEBÆRPARKEN

Beboercafeen er beliggende i Rønnebærparken som er en del af Boligselskabet Sjælland. Den

drives af frivillige, med hjælp fra en fast medarbejder. Det er Boligselskab Sjælland og Roskilde Kommune, der som et led i det boligsociale samarbejde finansierer driften. Cafeen er en del af det sociale arbejde i området.

JOBPOINT, ROSKILDE KOMMUNE

Jobpoint er et tilbud til kontanthjælpsmodtagere i match 1 og 2 (25 – 60 år). Jobpoint tilbyder særligt tilrettelagt forløb for jobklare og indsatsklare kontant og starthjælpsmodtagere i Jobcenter Roskilde. Jobpoint er et særligt tilrettelagt forløb i regi af Roskilde kommune for jobklare og indsatsklare kontant- og starthjælpsmodtagere, der har sociale, fysiske eller psykiske begrænsninger eller misbrugs problemer.

GEORGES BODEGA OG TEATERCAFEEN

Beværtninger i Roskilde, hvor gæsterne typisk er en del af målgruppen

TEKNISK SKOLE OG PRODUKTIONSSKOLEN

Roskilde Tekniske Skole blev grundlagt i 1840 og er en af Danmarks ældste tekniske skoler. Skolen har skiftet adresse flere gange, og den er vokset og udviklet betydeligt igennem tiden.

I dag rummer Roskilde Tekniske Skole omkring 1700 årselever og 250 ansatte og tilbyder grundforløb og erhvervsuddannelser.

Roskilde Produktionsskole er et praktisk undervisningstilbud, hvor du kan prøve dig selv af inden for forskellige fagområder. Holdene består af 8-18 elever. Lige nu går der 160 elever på skolen. Roskilde Produktionsskole er en fusion af BASE 4000, Roskilde Produktionshøjskole og Naturskolen.

For at blive elev skal man være 16-25 år, ikke have afsluttet en ungdomsuddannelse og have gået mindst 9 år i skole. Skoleværkstedet er dog

en undtagelse, da eleven her kan tage folkeskolens afgangsprøver.

KRIMINALFORSORGEN – MIDT OG VESTSJÆLLAND

Hovedopgaverne for Kriminalforsorgen i Friheds afdelinger er at føre tilsyn med betinget dømte og prøveløsladte, udarbejde personundersøgelser til brug for retten og foretage forsorgsarbejdet for varetægtsfængslede. Der er 14 afdelinger og 7 lokalkontorer af Kriminalforsorgen i Frihed. Hver politikreds har en afdeling, og i hovedstadsområdet er der flere afdelinger.

RØDEKORS ROSKILDE – KVINDENETVÆRK

Kernen i netværkets arbejde er kontakten mellem den frivillige og den voldsramte kvinde. Den frivillige lytter til det kvinden har brug for at fortælle, det er at foretage gode og hyggelige ting sammen. Det kan også være at gå med i Statsforvaltningen ved skilsmisser og aftaler omkring samkvem med børnene. Det kan være at gå med i retten eller til et møde på skole eller i institution. Endvidere hjælper netværket kvinderne med at søge de fonde, de har mulighed for at modtage penge fra. Desuden hjælper vi kvinderne med at få de skattefradrag de har krav på så de får en bedre økonomi i det daglige. Ud over disse ting har netværket hjulpet kvinderne med at søge arbejde, med at skaffe hjælp til at lære dansk samt med at støtte op omkring uddannelsesforløb.

SAGER OG SAGSTYPER

I projektperioden modtog vi i alt 1535 henvendelser, hvor af de 910 var unikke henvendelser – i det følgende benævnt ”ny sag”. Der var 621 genhenvendelser typisk i forbindelse med en skriftlig sag.

Samtlige henvendelser er i Bilag nedenfor oplyst efter sagstype - så vidt som de er brugbart registreret , og det ses at den altovervejende retlige problemstilling var sagstypen socialret med 428 henvendelser svarende til 28 %. Dernæst fulgte familieret med 276 henvendelser svarende til 18 %, og herefter gæld og lejeret.

Hyppigst forekommende retlige problemstillinger

Den helt dominerende sagstype var altså det som vel bedst kan sammenfattes som ”Socialret”, der kan omhandle problemstillinger omkring kontanthjælp eller førtidspension. Næst hyppigste problemstilling var familieret, der typisk vedrørte henvendelser vedrørende problemstillinger omkring børnene, ex. § 50 undersøgelser herunder trussel om tvangsfjernelse. Dernæst vedrørte henvendelserne samlebetegnelsen ”gæld”. Dette kunne være gæld til private kreditorer, offentlig gæld herunder gæld opstået ved kriminalitet (sagsomkostninger).

910 UDSATTE BORGERE SØGTE RÅD

I projektperioden modtog vi i alt 1535 henvendelser, hvor af de 910 var unikke henvendelser – i det følgende benævnt ”ny sag”. Der var 621 genhenvendelser typisk i forbindelse med en skriftlig sag

Sagstyper ved telefonisk henvendelse

541 nye henvendelser skete telefonisk, og fordelingen på sagstyper afspejler fordelingen af det totale antal sagstyper ved den udgående retshjælp.

Sagstyper og tidsforbrug

Ved at sammen holde nye henvendelser og genhenvendelser kan udledes, at især de socialretlige problemstillinger kræver – eller udløser – genanvendelser. Dette er også en afspejling af, at dette område kræver et stort tidsforbrug.

Sagsområdet ”Gæld” har ikke i vort projekt udløst markante genhenvendelser, måske fordi vort bidrag til dette område, af en ressourcemæssig afvejning, bestod i en vurdering af om der kunne gøres indsigelser mod kravet, forældelse samt evt. behov for bisidder i fogedretten.

Derimod ses at også familieretlige problemstillinger er ressourcekrævende. Foruden ovennævnte forhold også fordi vor bistand i disse sager bestod i at rådgiverende medvirkede som bisiddere.

Forskellige retlige problemstillinger i advokatvagt og ved opsøgende arbejde

Sammenholdes en opgørelse over projektets typiske sagsområde med ”Retshjælpen i Roskildes” sagsområder (2008) ses at den mest søgte sagstype i en traditionel retshjælp var rådgivning om familieretlige forhold. Efterfulgt af spørgsmål om forbrugeretlige emner, mens lejeret og socialretlige spørgsmål var tredje mest søgte.

SKRIFTLIG SAGSBEHANDLING

Sagstyper

192 henvendelser krævede egentlig skriftlig sagsbehandling. Af disse var ikke alle registreringer brugbare, men de resterende 109 viser at sagstyperne socialret og gæld er de hyppigst forekommende og afspejler arten af de generelle henvendelser.

Baggrund for sagstypernes skriftlige sagsbehandling

Beslutningen om at gøre sagen skriftlig opstod typisk når rådgiverene vurderede at der var basis – og klagefristen stadig var i behold – for at klage over en afgørelse.

I princippet ville borgeren selv kunne skrive klagen, men det var imidlertid vor vurdering at vores målgruppe ikke havde de fornødne kompetencer til skriftligt at matche modpartens skriftlige argumentation; redegøre for praksis samt gennemskue om det rigtige regelsæt havde været anvendt.

Hvis en sag havde strakt sig over flere år, var sagsforløbet langt og ikke altid til at overskue for borgeren. Vi havde derfor efterhånden som fast praksis inden vi påbegyndte en sag at bede om aktindsigt.

Ikke så sjældent måtte en sag stoppes fordi borgeren ikke returnerede relevante papirer, ikke mødte op til de aftalte møder, eller i øvrigt ikke var til at få kontakt med.

At dette kan være en typisk del af den adfærd som i sær misbrugere og/ eller borgere der lider af nogle former for psykisk sygdom har, er nok

en del af forklaringen, og et vilkår ved at rådgive denne gruppe.

Modparten

Da sociale sager var et af de mest efterspurgte områder var modparten typisk en offentlig myndighed, og fordi henvendelser typisk kom fra beboere i Roskilde Kommune var det denne kommune der typisk var modpart.

Hvis der alene ses på de sager, der havde en offentlig myndighed som modpart kan det udledes at sagsområderne typisk vedrører sager, hvor en kommune er modpart.

Resultat - generelt

Karakteren af sagsbehandlingen var ofte en gennemgang af sagen samt korrespondance med modparten således at vi kunne identificere hvorfor sagen fx var gået i stå eller om der manglede oplysninger etc.

Disse oplysninger kunne vi videreformidle til borgeren, og da vi samtidig derved havde fået en kontakt til sagsbehandleren, kunne vi opfordre til at sagen kom i gang igen.

Udfaldet kunne også være at vi måtte meddele borgeren, at grunden til at der var givet afslag - eller sagen var blevet henlagt – ikke skyldes fx kommunens uvilje, men ganske enkelt at borgeren ikke opfyldte kriterierne for en klagesag, eller at sagen var afgjort på et korrekt grundlag. Sidstnævnte kunne selvfølgelig være en skuffelse for borgeren, men det er vort indtryk, at i og med, at vi på en anden måde - end fx den kommunale forvaltning – videre gav dette budskab, så var det en beroligelse for borgeren, at der var blevet set med andre øjne på sagen, eller budskabet blev modtaget bedre, når det var en uafhængig instans som os, der videreformidlede udfaldet af sagen.

Resultat - specifikt

Udfaldet af sager blev registreret som færdigbehandlet, opgivet, videregivet eller vundet.

"FÆRDIGBEHANDLET" er hyppigst forekommende (32%), og kan defineres som en sag hvor vi har gennemgået sagen og evt drøftet den med sagsbehandlerne og har konstateret at sagen var korrekt afgjort. Dette har vi videreformidlet til borgeren. En anden typisk sag kunne være at borgeren ikke følte at han havde fået et svar fra myndigheden eller ikke havde forstået afgørelsens indhold. Vi foranledigede fx at myndigheden svarede borgeren eller fik foranlediget, at myndigheden overhovedet afgav svar.

"OPGIVET" (28 %) referere til at borgeren forsvandt eller ikke gav os nødvendige oplysninger eller ikke mødte til de aftalte møder. Da vores filosofi har været at lade borgeren bestemme forløbet, har vi respekteret tavsheden.

"VIDEREGIVET" (11 %) er typisk en videregivelse til advokat.

"VUNDET" (22 %) betegner den sag hvor borgeren fik fuldstændig medhold.

Under 1 % er "TAPT", og for 7 % af sagernes vedkommende er sagens udfald ikke tilstrækkeligt registreret.

Sagens udfald og sagstype

Sammenholdes sagens udfald med sagstype ses en klar overrepræsentation af vundne og færdigbehandlede sager inden for det socialretlige område. I de fleste af denne type sager har borgeren fået medhold, og i en meget

så stor del er sagen blevet formidlet/forklaret til borgeren på en mere tilfredstillende måde.

Hvad angår videregivelse af sager til advokat er sagstypen socialret slet ikke repræsenteret. Forklaringen er blandt andet at det ikke er interesse hos advokatstanden for at modtage disse sager, medmindre klienten selv kan betale honoraret - hvilket vi aldrig har oplevet har været muligt for denne målgruppe. Dette skyldes at der ikke kan meddeles fri proces inden for denne type sager samt at der ganske vist er mulighed i retsplejeloven for at der kan gives tilskud trin 2 og 3, men at størrelsen af det ydede tilskud for efter mange advokaters opfattelse er for småt ligesom udformning af en klage typisk kræver aktindsigt og herefter gennemgang af en efter al sandsynlighed omfangsrig sag, hvilket kræver adskillige timers arbejde, der nok langt fra kan opvejes af det honorar der udbetales på trin 2 og 3. Desuden er forudsætningen at en del af honoraret er egen betaling. En egenbetaling, som - om end den måtte forekomme beskedent for de fleste - kan være en umulig byrde for en klient, hvis forsørgelsesgrundlag er overførelsesindkomst.

Eksempler fra typiske skriftlige sager , disses forløb og udfald

PENSION: Vi får en henvendelse fra en mand igennem beboerrådsgiverne. Han er i slutningen af 50'erne, og er i et forløb hos kommunen, hvor man skal finde ud af om han er berettiget til førtidspension. Sagen har på daværende tidspunkt kørt i 7 år, og manden har været til et utal af arbejdsprøvninger, lægeundersøgelser og møder hos kommunen.

Vi tager kontakt til mandens sagsbehandler, først telefonisk, og derefter skriver vi til sagsbehandleren, og anmoder om en redegørelse for, hvornår man forventer en afgørelse i sagen. Efter nogle måneder, hvor vi

jævnligt er i kontakt med kommunen, bliver manden tilbudt at komme til et møde med kommunen, hvor der deltager fagfolk, som skal træffe en beslutning om, hvorvidt manden skal have pension.

Vi deltager i mødet sammen med manden, som på dette tidspunkt er så dårligt, at han har svært ved at komme op på 1. sal, hvor mødet afholdes.

Kort efter mødet får manden tilkendt pension.

Desværre dør han kort efter at han har modtaget sin pension.

OVERGREB: Vi bliver kontaktet af en ung mand igennem Roskilde Hjemmet. Manden er i starten af 20'erne. Han vil gerne have hjælp til at anmelde nogle overgreb, som er sket i perioden fra han var 14 til han er 18 år.

Vi aftaler et møde med ham dagen efter. Inden da har vi haft kontakt til politiet, som har forklaret, at vi skal møde op hos politiet og anmelde overgrebene.

Vi møder op hos politiet med manden. Dog viser det sig, at vi har fået forkerte informationer, og overgrebene skal anmeldes til en anden politistation i landet. Da det er vigtigt, at manden får anmeldt overgrebene mens han har mod på det, kører vi strakt til den rigtige politistation. Her anmelder manden overgrebene, og vi deltager i afhøringen, og sørger efterfølgende for at han får beskikket en bistandsadvokat.

Da sagen kommer for retten, bliver vi indkaldt som vidne, da vi er de første som manden har fortalt om overgrebene til.

Manden vinder i retten, og får tilkendt en erstatning.

PENSION OG SAMVÆR En ung kvinde i slutningen af 20'erne henvender sig til os. Hun er 2. generationsindvandre, og mor til 2 børn. Hun har igennem 10 år været udsat for vold i hjemmet af

hendes tidligere mand. Hun lever nu på krisehjem med hendes 2 børn.

Kvinden har søgt om pension, som er blevet afvist. Vi hjælper hende med at klage over afgørelsen, og deltager i flere møder i den forbindelse sammen med kvinden. Hun får tilkendt pension kort tid efter.

Samtidig bistår vi hende i Statsforvaltningen i en samværssag, da hendes tidligere mand ønsker samvær med børnene. Kvinden er meget bange for at han får samvær, da han også har udøvet vold mod børnene. Vi har i den forbindelse en del korrespondance med Statsforvaltningen og faderens advokat.

Faderen ender med ikke at få tilkendt nogen form for samvær.

ERSTATNING En mand henvender sig til os. Han er blevet varetægtsfængslet på et skib, fordi man mente, at han var i besiddelse af narkotika. Under varetægtsfængslingen dør hans bror efter kort tids sygdom, og manden når ikke at tage afsked med broderen.

Vi søger om erstatning for uberettiget varetægtsfængsling, og manden får tilkendt en erstatning.

BRUGERNE AF RETSHJÆLPEN

Køn – generelt

For 906 af henvendelserne er borgerens køn registreret. Heraf er 510 (56 %) af henvendelserne fra mænd og 219 (42 %) fra kvinder. For en meget lille dels vedkommende henvendte et par sig. Hvis dette antal splittes op i ”ny henvendelse”⁶ – eller genhenvendelse - kan konstateres, at kvinderne procentvis oftere er repræsenteret i genhenvendelsesgruppen.

Sagstype og køn

De typiske sagstyper ved førstegangshenvendelser – familieret, gæld og socialret - er de dominerende hos begge køn. Hvad der er bemærkelsesværdigt er, at der er markant flere mænd der henvender sig om gæld – og det modsatte gør sig gældende – om end i ikke så markant grad, hvad angår familieret, hvor det er kvinderne der er de mest aktive. Mændene henvender sig også mest med strafferetlige spørgsmål. For så vidt angår socialret er begge køn nogenlunde ligeligt repræsenteret.

Hvis der ses på genhenvendelserne er kvinderne de mest aktive med genhenvendelser, medmindre der er tale om gæld og lejesager.

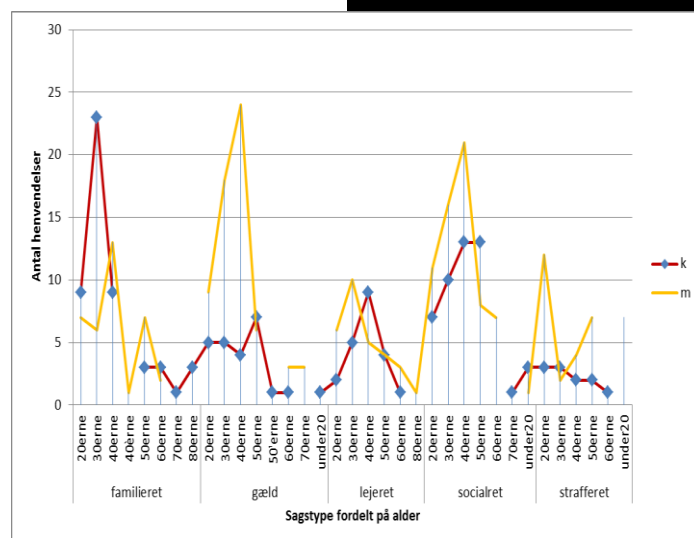
Alder – generelt

For de af henvendelserne, hvor alder blev registreret, ses at borgere i 30erne og 40erne er

højest repræsenteret. Efter 40erne falder behovet åbenbart, eller også afspejler aldersgruppen alderen i målgruppen.

Hvis der ses på alder fordelt på køn ses, at når borgerne er i 30erne, er henvendelserne ligeligt repræsenteret, hvorimod der i 40erne er en markant forskel, idet her er mændene klart overrepræsenteret med 33 % samlede henvendelser fra mænd.

KONTANT HJÆLPS – MODTAGE RE SØGER MEST HJÆLP

Alder og sagstype (mænd)

Gruppen under 20, der er hjemløse, har problemer af socialretlig karakter samt strafferet.

Gruppen, der er i 20erne har mest socialretlige problemer og strafferetlige problemer, hvis borgeren er hjemløs eller misbruger.

I 30erne opstår de store gældsproblemer og familieretlige problemstillinger. Hvorimod de strafferetlige problemstillinger aftager.

I 40erne er det fortsat socialret, gæld og familieretlige problemstillinger, der dominerer.

I 50erne falder de familieretlige problemstillinger, og det samme gør sig gældende for de socialretlige spørgsmål, hvorimod gældsproblemerne falder for hjemløse, kontanthjælpsmodtagere og misbrugere.

I 60erne kan der fortsat være socialretlige spørgsmål blandt pensionister samt nogle spørgsmål inden for erstatningsretten.

Fra borgere i 70erne fik vi spørgsmål om gæld, og i 80erne familieret.

Målgruppe og henvendelser

Af nedenstående figur 13 ses at det i høj grad er borgere på kontanthjælp, der har søgt råd i projektet.

Ansættelsesret har ikke været et særligt presserende retsområde, men dog nogle få henvendelser fra kontanthjælpsmodtagere.

Erstatningsret – eks offererstatning - var også mest søgt blandt kontanthjælpsmodtagere og misbrugere, og mindst hos sindslidende. Samme forhold gør sig gældende for familieretlige

forhold. Spørgsmål om gæld er markant overrepræsenteret blandt kontanthjælpsmodtagere og sindslidende. Lejeret er især repræsenteret hos kontanthjælpsmodtagere og misbrugere. Psykiatritret er mest søgt blandt sindslidende. Socialretlige henvendelser kom fra alle grupper bortset fra sindslidende. Spørgsmål om strafferet kom fra hjemløse og misbrugere.

Fordeling af sagstyper på køn og målgruppe

Ser man nærmere på fordeling af sagstyper på køn og målgruppe ses, at **MÆND, DER ER PÅ KONTANTHJÆLP** henvender sig om gæld og socialret, hvorimod der ikke er ret mange henvendelser om familieret.

MANDLIGE MISBRUGERE henvender sig om socialret, strafferet, og familieret, men stort set ikke om lejeret. **HJEMLØSE MÆND** henvender sig om socialret, gæld og strafferet.

For kvindernes vedkommende henvender disse sig om socialret, familieret og i mindre grad end mændene om gæld. **KVINDELIGE SINDSLIDENDE** har også gældsproblemer men ikke socialretlige problemstillinger. **KVINDELIGE MISBRUGERE** har ofte spørgsmål om socialret og strafferet og dernæst familieret.

Kontanthjælpsmodtagere

Samlet set kan man udlede af materialet at kvindelige kontanthjælpsmodtagere i altovervejende grad henvender sig om socialret, men ikke så ofte om gæld. Hvorimod en mandlig kontanthjælpsmodtager også henvender sig vedrørende gældsproblemer. Derimod henvender kvindelige kontanthjælpsmodtagere sig oftere om familieret.

MARKEDSFØRING

Der blev foretaget meget lidt traditionel markedsføring som f.eks. annoncering i aviser. Dette skyldes dels budgettet men i lige så høj grad, at vi ikke ville ”opsøges” af borgere, der ikke var i vores målgruppe, hvilket med stor sandsynlighed ville være sket, hvis telefon linjen eller vore vejledningssteder var almindelig kendte.

Derimod blev brugt meget energi på at markedsfører projektet overfor de institutioner, der i øvrigt har daglig kontakt med vores målgruppe. Vores vigtigste markedsføringstiltag var faktisk at informerer vejledningsstederne om hvornår vi ville være tilstede, samt at sikre at vi havde et godt informativt samarbejde med personalet.

Hvor/ hvordan borgerne er blevet bekendt med projektet

Der blev etableret en hjemmeside for projektet. Indholdet på denne hjemmeside bestod i en beskrivelse af projektets tilbud. Det var ikke umiddelbare opfattelsen at denne anvendtes af borgerne i målgruppen, men til gengæld havde flere af vore samarbejdspartnere oplyst at de havde hentet information via denne kilde.

Vi fik i 2011 år omkodet sitet således at kunne hente analysedata fra Google Analytics. Dette analyseværktøj rapporterede at sitet siden den 31. januar 2011 havde haft 99 besøg, heraf er 68 besøg absolut entydige besøgende og der havde været 603 sidevisninger. Omkring 85 % har læst siderne på dansk, men hele 11 % havde læst den engelske del. Vi havde også en Facebook-profil, hvor der dog ikke var nogen videre aktivitet.

LIGHTER MARKEDS FØRING

Vores vigtigste markedsføringstiltag var faktisk at informerer vejledningsstederne om hvornår vi ville være tilstede, samt at sikre at vi havde et godt informativt samarbejde med personalet.

Møder med samarbejdspartnere

Som nævnt ovenfor prioriterede vi at have en tæt dialog med "samarbejdspartnerne" dvs. ansatte på de forskellige institutioner, væresteder samt boligsociale medarbejdere. Ikke i alle sammenhænge lykkes det, særligt var der ofte modstand blandt det pædagogiske personale i kommunale eller statslig finansieret institutioner. Yderst beklageligt og en stor skuffelse.

Netværk blandt andre retshjælpsinstitutioner

I projektperioden var det hovedsagelig Kofoeds skole – eller rettere Kofoeds kælder - der udgjorde vort netværk.

ERFARINGS- OPSAMLING (METODE)

Til brug for erfaringsopsamlingen samt som dokumentation for projektets effektivitet foretages en anonym optegnelse af hver enkelt henvendelse, med angivelse af vejledningens juridiske karakter m.v. Der blev registreret følgende data:

- dato,
- sagsbehandler,
- sagskategori,
- en kort beskrivelse af sagen,
- hvorvidt det er en "ny" henvendelse,
- hvordan eller hvor vi har fået kontakt til borgeren,
- køn,
- alder,
- målgruppe samt
- hvor borgeren havde hørt om projektet.

Til tider og især i begyndelsen af projektet led registrering processen af nogle "børne sygdomme" forstået således, at ikke alle ovennævnte kategorier blev tilfredsstillende registreret.

UDTALELSER FRA TYPISKE SAMARBEJDS- PARTNERE

Beboerrådgivere – Boligselskabet

Sjælland

Francisco Ortega

Leder – Det boligsociale team

Boligselskabet Sjælland

Parkvænget 25

4000 Roskilde

”Baggrund

Roskilde Kommune er Sjællands tredjestørste kommune, og Boligselskabet Sjælland (BOSJ) er Roskildes eneste almene boligselskab.

Hovedparten af de mange almene boligafdelinger i Roskilde består af velfungerende og attraktive lejemål/boligområder, men de senere år har flere boligområder oplevet stigende udfordringer, der udspringer af sociale problemer.

Blandt andet har BOSJ over de seneste år oplevet flere beboere, der præges af betydelige økonomiske problemer. En beklagelig udløber af denne udvikling kan blandt andet konstateres ved, at selskabet har set sig nødsaget til at effektuere 104 udsættelser i perioden 2007 til 1. halvår 2011. Dette tal er særligt højt, da udsættelserne har fundet sted i en periode, hvor det boligsociale team har forhindret en lang

række udsættelser i forbindelse med fogedsager.

Enkelte af selskabets afdelinger huser særligt mange socialt udsatte og sårbare grupper. I afdelingerne Æblehaven/Rønnebærparken har Roskilde Jurist eksempelvis ydet en særlig indsats. I boligområdet bor 1520 beboere hvoraf 25,3% af beboerne er uden beskæftigelse. Hertil kommer et betydeligt antal beboere med psykiske problemer, herunder psykisk syge som er udsluset fra Sankt Hans Hospital.

Endelig har vi konstateret at en stor del af de, som modtager påkrav om betaling af huslejen er gengangere, der ikke ved hvor de kan søge vejledning

Samarbejdet med Roskilde Jurist

Gennem et mangeårigt netværksarbejde har vores boligsociale medarbejdere løbende kontakt til mange udsatte beboere og herigennem et indgående kendskab til de problemstillinger, som de enkelte beboere står overfor. Når de boligsociale medarbejdere kommer i kontakt med eller opsøges af beboere, som er kommet i økonomisk uføre eller står med særlige juridiske problemstillinger, henviser de beboerne til Roskilde Jurist.

Boligselskabets samarbejde med Roskilde Jurist spiller en central rolle i forhold til at afhjælpe særligt sårbare beboeres udfordringer samt sikre en vedvarende og stabil løsning på beboernes konkrete, og ofte komplicerede, sociale og økonomiske udfordringer.

Via en koordineret indsats oplever den enkelte beboer en helhedsorienteret behandling, der ikke ville være mulig uden assistancen fra Roskilde Jurist. Samarbejdet med Roskilde Jurist betyder således, at mange beboere hjælpes til en mere overskuelig hverdag, hvor de kan få overblik og kontrol over deres økonomi og livssituation.”

Jobpoint

Lina Nielsen

Maglehøjen 19

4000 Roskilde

Tlf. 30841905 :

”Jobpoint et beskæftigelsestilbud i Roskilde Kommune . Vi har kendskab til flere af de borgere, som har fået hjælp hos Roskildejuristerne. Der er tale om borgere som er marginaliseret ift. arbejdsmarked, uddannelse, samfundets fællesskaber, etc.

De har brug for en håndholdt juridisk støtte til at løse problemer de ofte har tumlet med længe og som er blevet sværere og sværere at se finde en vej ud af. Det er problemstillinger som hindrer dem i at engagere sig i andet – særligt deres egen fremtid ift. arbejde eller uddannelse.

Typiske problemstillinger er gæld og incassokrav, ægteskabelig afklaring og afklaring ift. deres børn, deres rettighed ift. sag hos offentlige myndigheder, uafklarede boligsager og boligsituation.

Borgerne har ikke ressourser til selv at skrive breve eller kontakte myndigheder, boligudlejere, etc. De kan ikke finde sproget der egner sig til at få de oplysninger de skal have fra fx myndigheder, ej heller sproget der egner sig til at få aftalt veje til løsninger eller gøre opmærksom på deres rettigheder. De har så meget vrede i sig og så meget modløshed at de enten kommer til at tale og handle konfronterende eller de trækker sig fuldstændig fra problemet.

Det betyder at Roskildejuristerne i de fleste sager må gå ind med en håndholdt indsats, hvor de skriver brevene sammen med borgeren og hvor de sammen med borgeren kontakter

myndigheder eller modparten i sagen. Og ikek mindst hvor de giver borgeren indsigt i pgl.s juridiske rettigheder. Det handler kort sagt om borgere, hvis retsposition og retssikkerhed slet ikke er til stede, hvis de ikke får den håndholdte juridisk indsats.”

Kafe Klaus

Gitte Dueholm ,

Korshærsleder i Roskilde:

”Kafé Klaus er Kirkens Korshærs varmestue i Roskilde.

Vi har ca. 300 mennesker tilknyttet on and off i deres liv. Det handler om hjemløse, ensomme, misbrugere, psykisk syge, ofte multi diagnosticerede, med blandinger af både misbrug og psykiatri, og andre marginaliserede mennesker.

Vi har åbent alle årets dage, og tilbyder ud over mad, bad, tøj, nærhed, varme og omsorg, også hjælp til alle livets genvordigheder, såsom at være bank for dem der ikke kan få nem konto i bankerne, læse, forstå, og skrive breve, telefonisk kontakt til kommune og andre instanser, bisidder ordning, hjælp til at komme i behandling, flytning og meget mere, så personalet og primært ledelses teamet bruger rigtig megen tid og ressourcer på at hjælpe til, når de beder om det

Mange af vores gæster har massive problemer generelt, - fælles er ofte en følelse af stor afmagt overfor Kommunen/ ”systemet”, da de har oplevet utallige episoder, hvor de har følt sig fejl fortolket, talt ned til, og hvor de ikke har fået den hjælp de har haft brug for.

Det tager lang tid, at opbygge et tillidsforhold til dem. De stoler ikke på fremmede, eller løst tilknyttet personale, når det handler om deres

personlige problemer. Brugere er ej heller i stand til, at gå på biblioteket og få alm. Retshjælp fra fremmede personer, der "bare" giver dem et fif om, hvor de skal henvende sig, eller hvad de skal gøre på nettet. Mange af brugerne har tillige en adfærd, der kræver, at man har et lidt bredere kendskab til dem, og at hjælpen kan foregå i varmetuen, det gælder både i forhold til brugernes fremmøde på det rigtige tidspunkt, deres tryghed og juristernes "sikkerhed".

Stor var vores glæde derfor, da Roskilde Juristerne startede op for ca. 3 år siden.

De kom og sad i varmetuen ca. 2 gange om måneden. Det var en langsom opstart, de sad her mange gange, og jeg henviste til dem i lang tid, før brugerne turde, at dele deres problemstillinger med dem. Det var en stor lettelse og aflastning for os i varmetuen, da først tilliden mellem brugere og jurister var skabt. Juristerne kan langt hurtigere og mere effektivt hjælpe brugerne med alle de forskellige problemer de har med f.eks. telefon selskaberne, gældssanering, konflikter med boligselskaber, sagsbehandlere der sylter deres sager osv.

Vi har savnet deres professionelle hjælp i første halvår, brugerne har efterspurgt dem, og vi håber at de kommer tilbage på fuld tid ! "

Husvildeboliger – Vestergade – Roskilde Kommune

Eske Hansen, social vicevært. mobil 51152053 :

"Jeg er bekendt med, at "Roskilde juristerne", kld. "Gadejuristerne" igen er blevet bevilget økonomiske midler, så der kan genopstartes opsøgende retshjælp på gadeplan. Jeg er i den forbindelse også blevet bekendt med, at der kun er bevilget økonomiske midler til et begrænset antal timer, ligesom der er planer om at benytte en form for "frivillige" som supplement til de fast tilknyttede jurister.

Jeg føler anledning til at kommentere dette. Jeg kan i den forbindelse oplyse, at jeg er ansat af Roskilde kommune som "social vicevært" i 2 svært socialt belastede bebyggelser, Vestergade 6A – 6I samt Nygade 13 – 20, hvor Roskilde juristerne har udført juridisk råd og vejledning samt hjælp til en svær social udsat gruppe borgere. Samtalerne og rådgivningen mellem juristerne og de pågældende beboere har som hovedregel foregået hos undertegnede i en lejlighed i Vestergade 6B. st. tv, hvor jeg har base.

I ovennævnte bebyggelser bor mange socialt udsatte, og der finder et omfattende blandingsmisbrug sted, politiet er ofte til stede, og jeg vil betegne bebyggelserne som en slags parallelsamfund med skrevne og mange uskrevne regler. Jeg opererer bl.a. på stedet som problemknuser i mange forskellige sammenhænge, hvorunder jeg har samarbejdet meget med Roskilde juristerne, der har været til stede på faste tidspunkter, men også i akutte tilfælde.

De pågældende beboere er for manges vedkommende dårligt uddannede og ikke modtagelige for mundtlig vejledning, men skal hjælpes med stort set alt. Det være sig at finde relevante papirer, skrive papirerne og udfylde blanketter samt henvendelser til offentlige myndigheder. Mange kan ikke stave og formulere et brev eller udfylde blanketter, og der bruges ofte lang tid på hver enkelt borger i forbindelse med praktisk og juridisk bistand.

Det er derfor meget vigtigt med rutinerede jurister netop i disse bebyggelser og med denne beboersammensætning, og her har de hidtidige jurister fra Roskilde juristerne udført et godt og professionelt arbejde til alles tilfredshed. Det er vigtigt, at der netop her er rutinerede jurister til stede, ligesom jeg stiller mig tvivlende overfor ideen om "frivillige", der med al respekt for dem efter min opfattelse meget nemt kan komme på

en uriaspost netop overfor denne gruppe borgere.

For egen regning kan jeg godt undre mig over, at der ikke kan bevilges flere ugentlige timer til Roskilde juristerne, for det er tydeligt, at hver eneste times rådgivning og juridisk hjælp tjener sig ind igen. Effekten kan jo ikke måles, men der er tale om en temmelig overset beboergruppe, der har brug for og er taknemlig for den ydede hjælp.”

Psykiatrisk hospital – Region Sjælland

Ursula Lange

Socialrådgiver

Region Sjælland

Afdeling Ø1

Smedegade 10-16

4000 Roskilde

Tlf.+45 47327722

”Det drejer sig om en bred vifte af borgere med forskellige problematikker og diagnoser. Vigtig er at juristen kan agere i kaos, skabe tillid og troværdighed. Være tålmodig og ihærdig. Kunne tåle omstændelige forklaringer eller mangel på forklaringer vedr. den økonomiske situation. Også andre juridiske aspekter er der behov for viden om. retsmøder, fagedforretninger, udestående konflikter med boligselskaber, virksomheder mv. Det kræver erfaring og fornemmelse for psykisk sygdom. Og faglig erfaring bredt. Samarbejde med Psykiatrien og kommuner alt sammen noget som kræver tid for at komme i kontakt med disse relevante samarbejdspartnere. Man skal kunne skabe overblik for pt. og lave tydelige aftaler. At åbne kuverter kan forekomme meningsløst for en erfaren jurist men er ofte den vej der skal til for at finde ind til de opståede problemer og finde

løsninger. Vi har i psykiatrien savnet jeres indsats og håber I får mulighed for at komme igen. Jeg har allerede tre personer til jer!”

PERSPEKTIVERING - RETSPOLITIK

I Festskrift til Århus Retshjælp beskrives en mulig forklaring på projektets resultater og problemstillinger så aldeles præcist. Om ændrede krav til borgerne i relation til forvaltningen anføres:

”Udviklingen har ført til en betydelig udbygning af den offentlige forvaltning med langt flere sager mellem borgere og myndigheder til følge, ligesom en betydelig –og stadig stigende –andel af de retstvister, der behandles af domstolene, er forvaltningssager.” s. 102 – 103.

Og videre:

”De velfærdsretlige retsformer har gjort det vanskeligere for den enkelte borger at kende sin retsstilling, idet der er uklarhed eller usikkerhed med hensyn til, hvad der er gældende ret. Den generelle vejledningspligt, som efter forvaltningsloven påhviler forvaltningsmyndigheder, er ofte utilstrækkelig, selvom det forudsættes, at denne betyder, at det hverken er nødvendigt eller ønskeligt med (advokat)retshjælp. Retshjælpens erfaring er dog, at der ofte er behov for retshjælp i denne sammenhæng. Udover rådgivning om klienternes rettigheder og pligter ifølge lovgivningen er der et ganske betydeligt retshjælpsbehov i relation til at afdække faktum i sagerne. Det er således meget ofte sagsoplysningen og varetagelse af partsrettigheder under sagens behandling, fx i forbindelse med partshøring, der aktualiserer retshjælpsbehov.

For nogle borgere udgør den øgede anvendelse af elektronisk kommunikation endvidere en barriere. Det forudsættes således i en række sammenhænge, at borgere selv er i stand til at finde frem til relevante informationer, blanketter til udfyldning m.v. via elektroniske systemer,

hvilket ikke alle borgere kan. Den øgede digitalisering vil klart være en fordel for mange ressourcestærke borgere, men den har social slagside, idet de knapt så ressourcestærke – eller computervante – borgere er relativt svækkede. Digitaliseringen kan dermed udgøre en ekstra, uoverskuelig barriere for borgeren i relation til at være selvhjulpne. Dette gælder således ikke mindst retshjælpens kernebrugere.

Hertil kommer, at der også er tale om et ændret retshjælpsbehov i forbindelse med borgerens mulighed for at gennemføre sit krav. I både den statslige og den kommunale forvaltning forventes borgerne selv at medvirke ved sagernes behandling og i en vis udstrækning også ved beslutningerne.” s. 104.

Om borgerens mulighed for at få efterprøvet en forvaltningsretlig afgørelse:

”Hvis borgeren er utilfreds med den afgørelse, forvaltningen har truffet, kan denne på forskellig vis efterprøves. Der er dog i de senere år indført begrænsninger i muligheden for at indbringe sager for de administrative klageinstanser, ligesom klageinstanser er nedlagt. Borgerne forventes under en eventuel klagesag selv at være i stand til at varetage deres interesser, eventuelt under vejledning fra klageinstansen. Det er således forudsat, at der alene er behov for helt grundlæggende retshjælp i sagens indledende faser. En forudsætning som efter retshjælpens erfaring ikke altid er korrekt.

Forvaltningens afgørelser kan (også) indbringes for domstolene til efterprøvelse. På trods af det stærkt øgede antal forvaltningssager, der indbringes for domstolene og de praktiske problemer, der er knyttet til disse, har dette ikke ført til særlige regler for disse sagers behandling. De nye processuelle tiltag i den nylige civilprocesreform står endvidere ikke åbne for forvaltningssagerne. En forvaltningssag vil således ikke kunne føres under småsagsprocessens former, men vil altid blive

overgivet til almindelig behandling. Der vil heller ikke blive tilbudt retsmægling, fordi forvaltningen i sin virksomhed og beslutninger er forpligtet af legalitetsprincippet og kravet om lighed, hvilket giver begrænsninger i forhandlingsfriheden, hvorfor nogle grundlæggende forudsætninger for retsmægling ikke er opfyldt.

Forvaltningssagernes antal er også øget i retshjælpsregi. Det er endvidere retshjælpens erfaring, at forvaltningssagerne er meget ressourcekrævende. Retshjælpsbehovet i disse sager er øget, og de retssikkerhedsgarantier, der er opstillet for disse sager, er ikke tilstrækkelige.

Herudover burde der efter vores mening skabes bedre muligheder for at få efterprøvet principielle forvaltningssager. Der er behov for, at der udvikles retssikkerhedsgarantier, som modsvarer forvaltningens nye måder at behandle sagerne og træffe afgørelser på.” s.

104

LITTERATUR

Danske Advokater og Advokatsamfundets undersøgelse af Advokaters syn på Offentlig retshjælp ved advokat

Fri proces Retshjælpsforsikring- Gennemført af SFI Survey December 2010 – januar 2011.

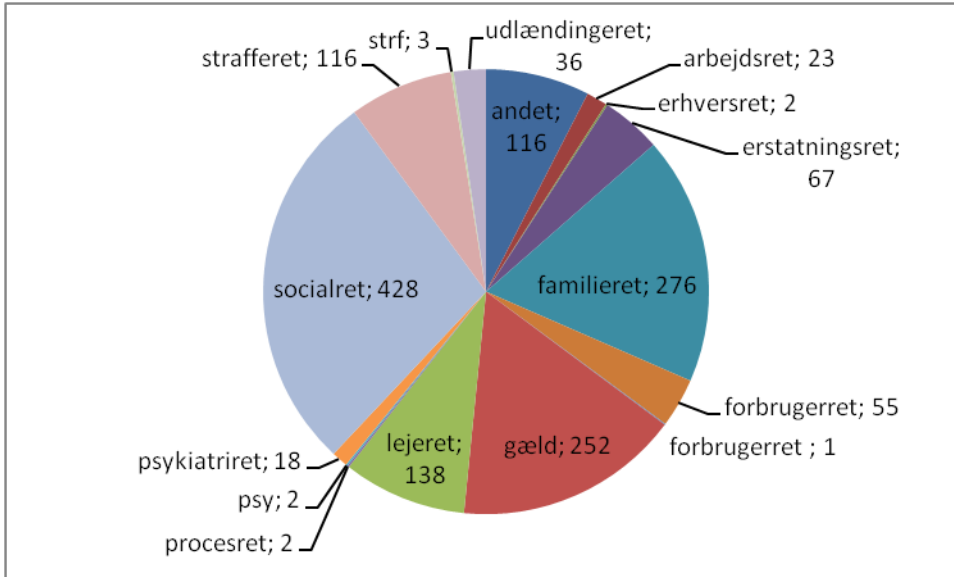
Referat fra Roskilde Kommunens Forebyggelses- og Socialudvalg, 07-03-2012, pkt. 27

Gadejuristen - Dokumentationsprojektet 2011

Festskrift til Århus Retshjælp ,Århus Retshjælp 1935 - 2010

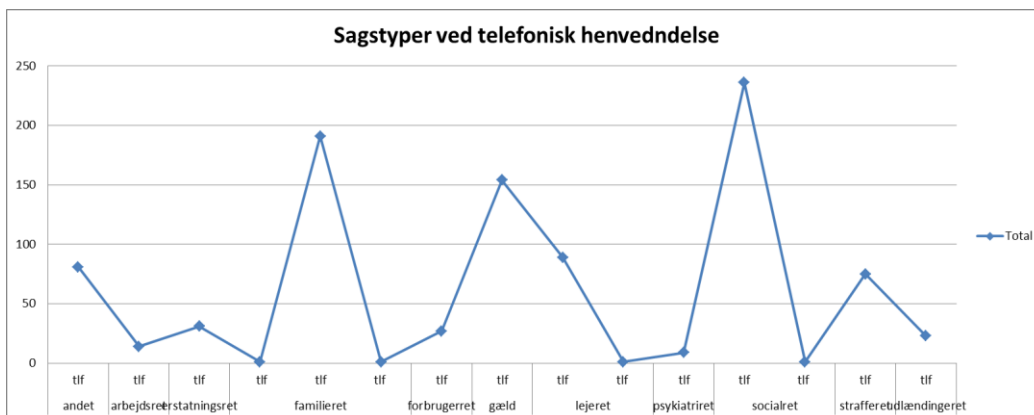
BILAG

SAGSTYPER FORDELT PÅ TOTAL ANTAL HENVENDELSER

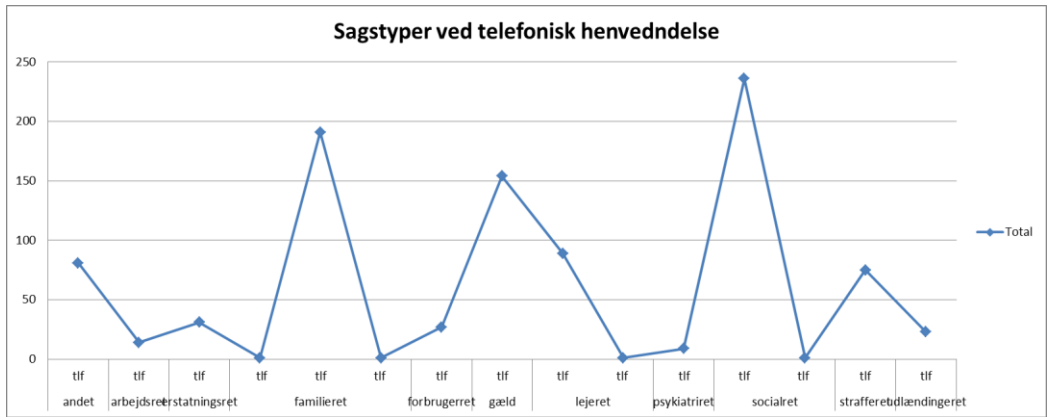
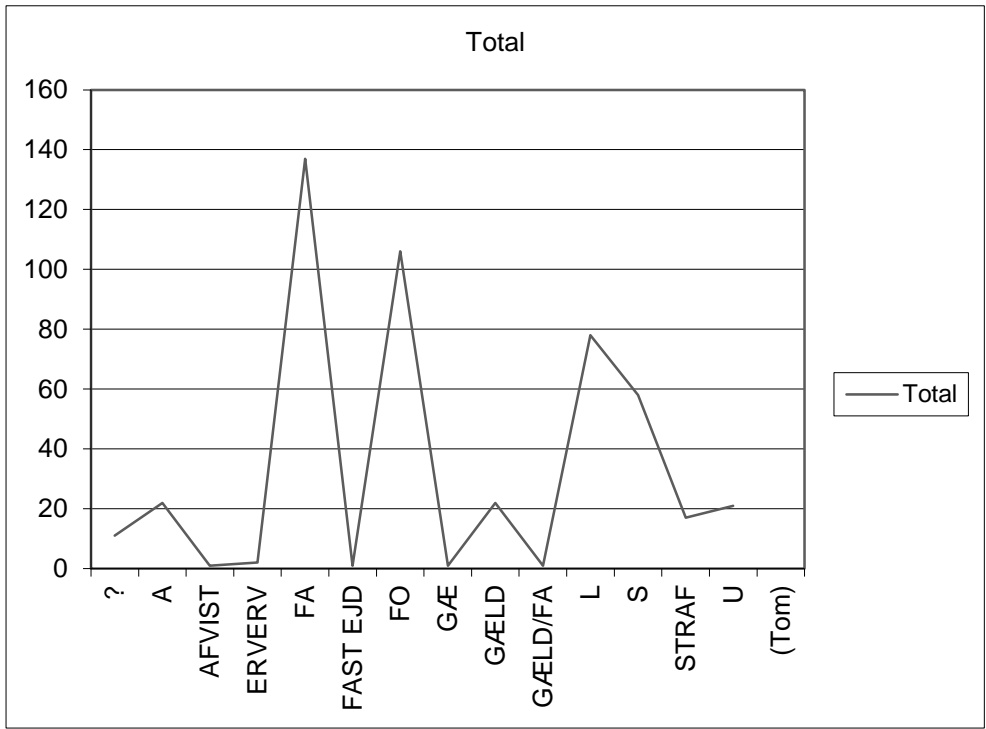

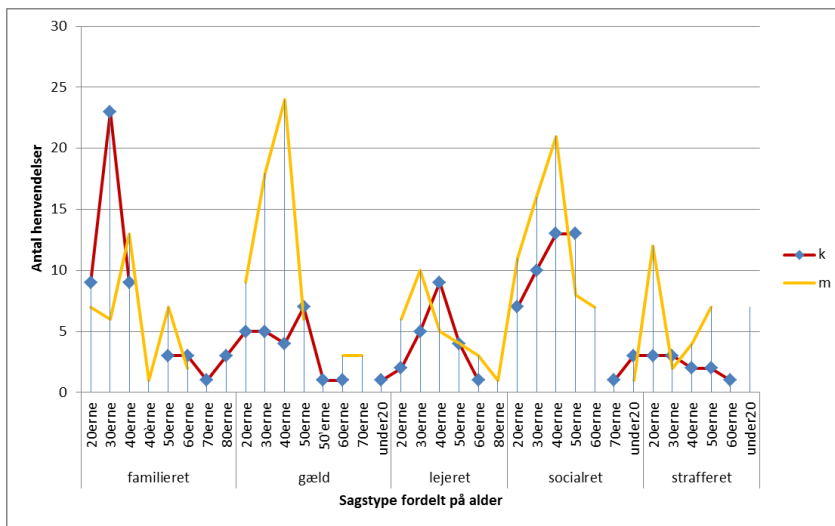
FIGUR 1 SAGSTYPER FORDELT PÅ TOTAL ANTAL HENVENDELSER

SAGSTYPER VED TELEFONISK HENVENDELSE

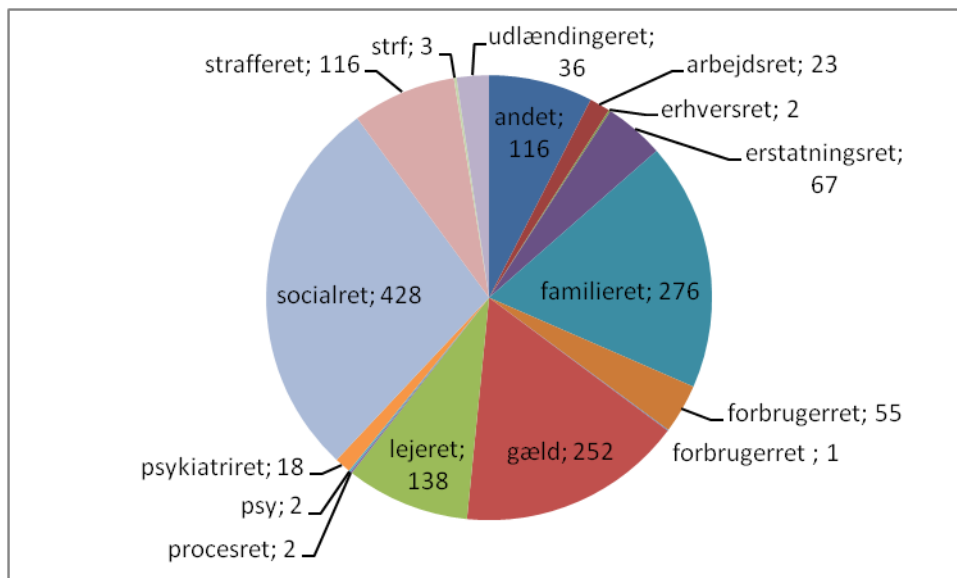
FIGUR 2 SAGSTYPER VED TELEFONISK HENVENDELSE

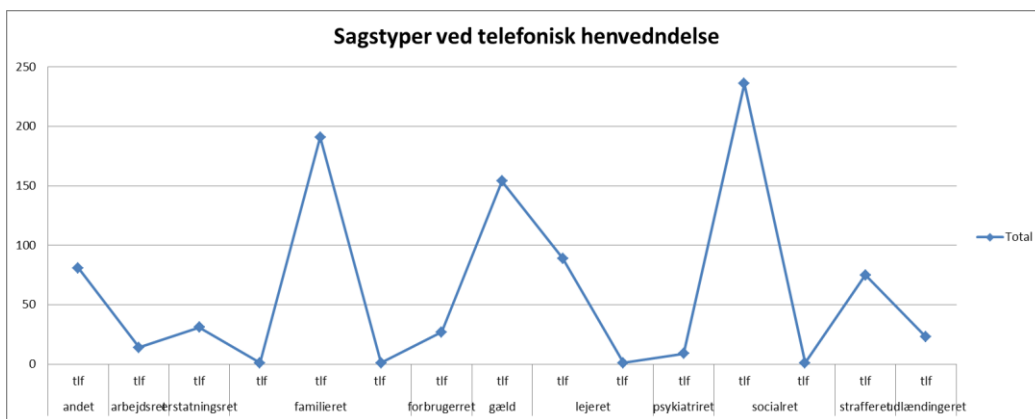

Rækkenavn	Antal	af
SAGSTYPER		
ja	910	
nej	621	
nej	3	
(tom)	1	
Hovedtotal	1535	

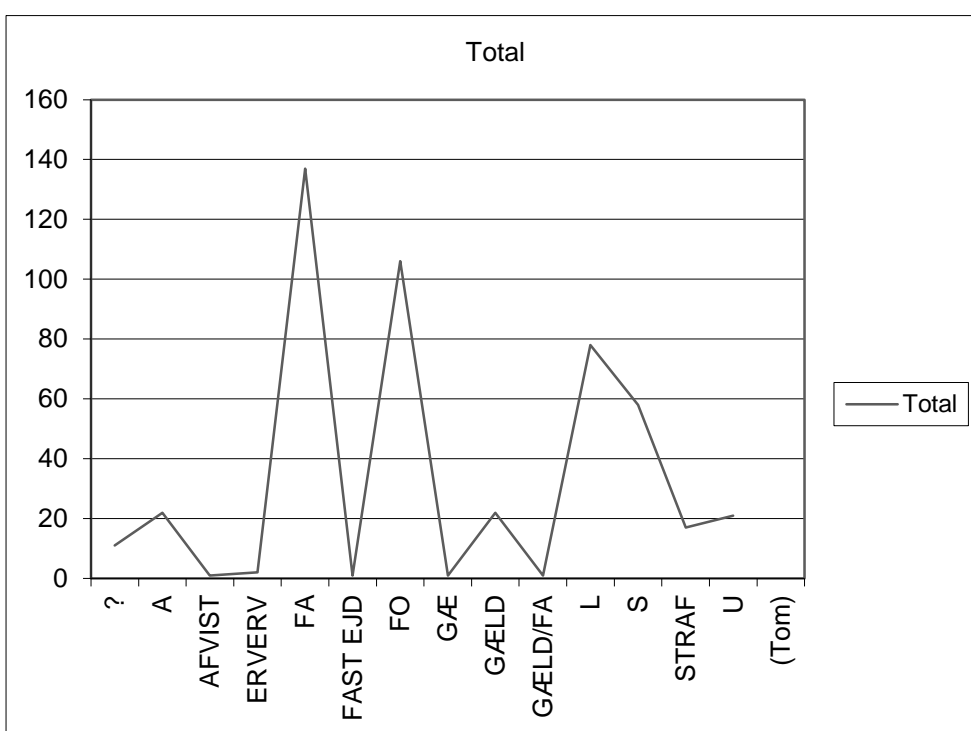
1. Hyppigst forekommende retlige problemstillinger – generelt

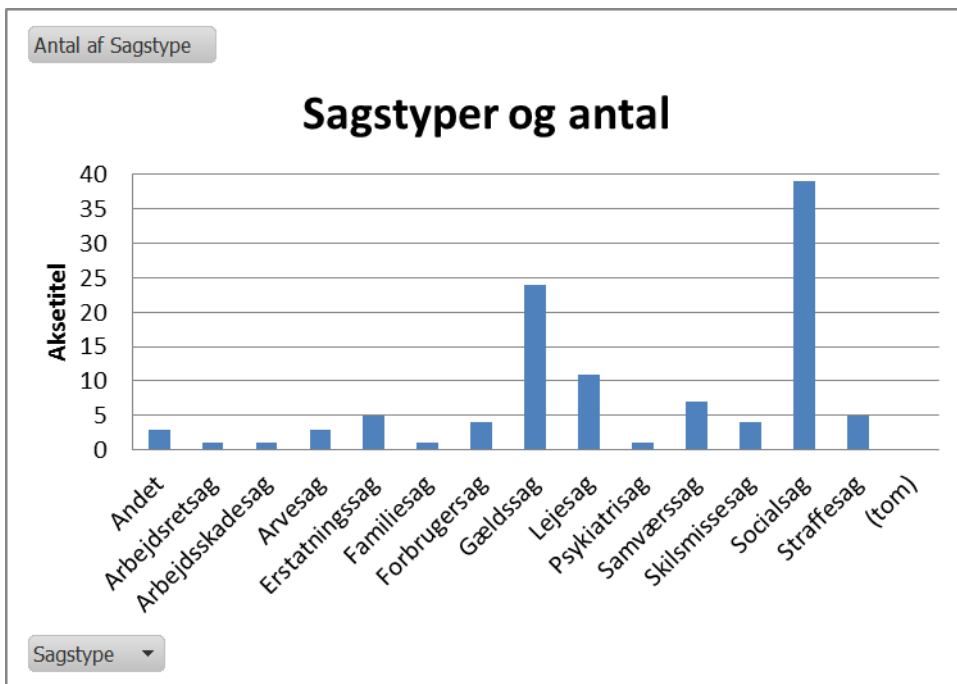
2. Sagstyper ved telefonisk henvendelse

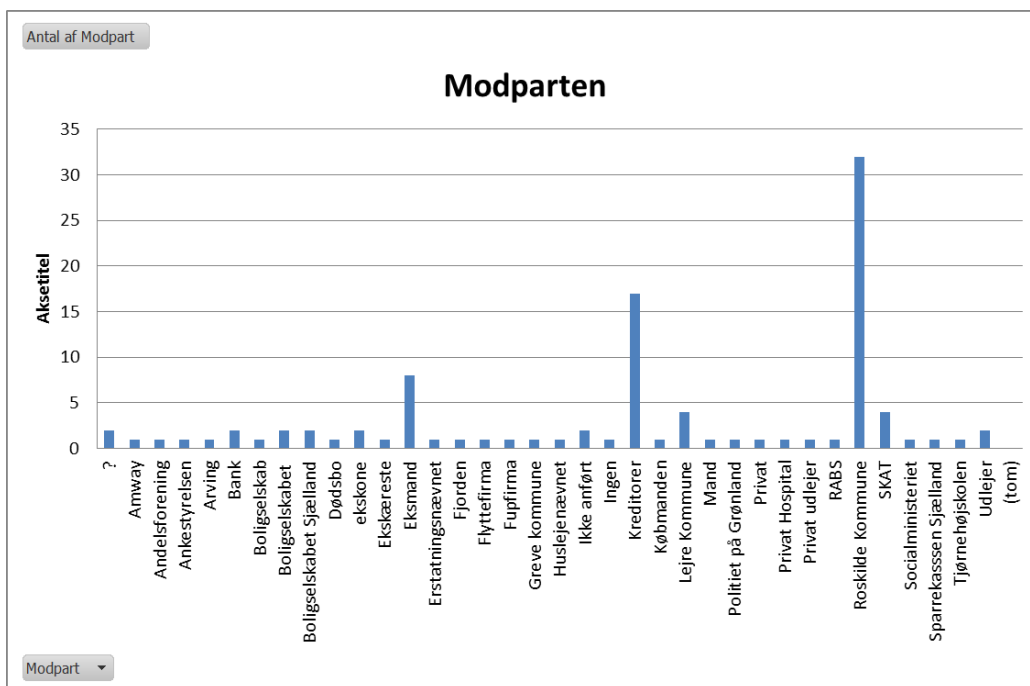
3. Hyppigst forekommende retlige problemstillinger på gadeplan og i advokatvagt (Retshjælpen i Roskildes sagsområder (2008))

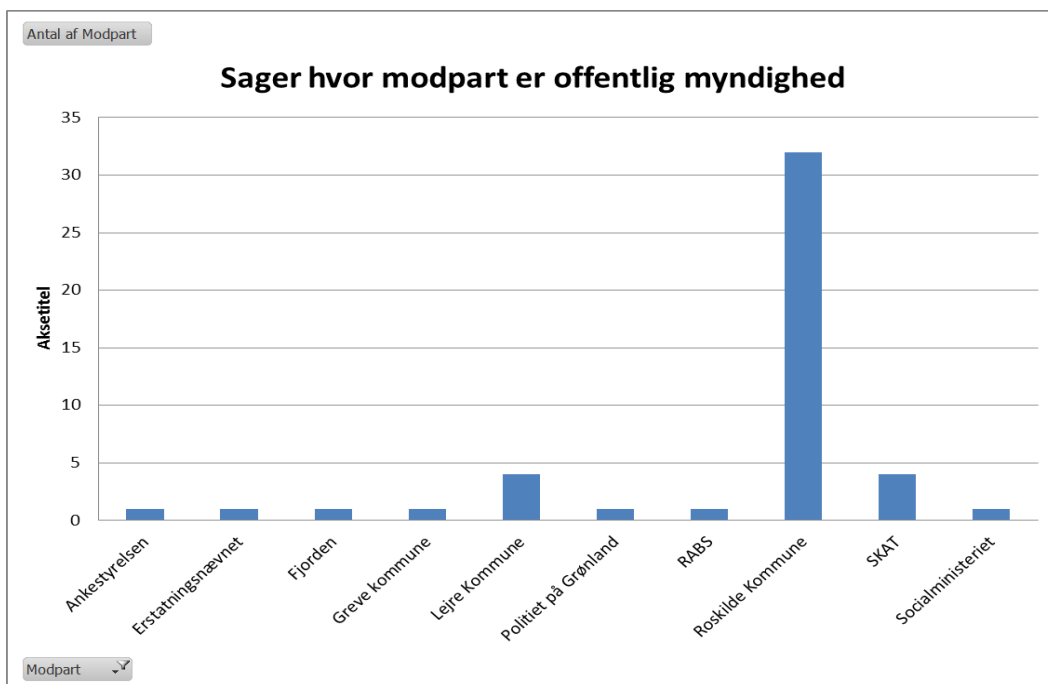
4. Skriftlig sagsbehandling. 192 henvendelser krævede egentlig skriftlig sagsbehandling. Af disse var ikke alle registreringer brugbare, men de resterende 109 viser følgende resultat:

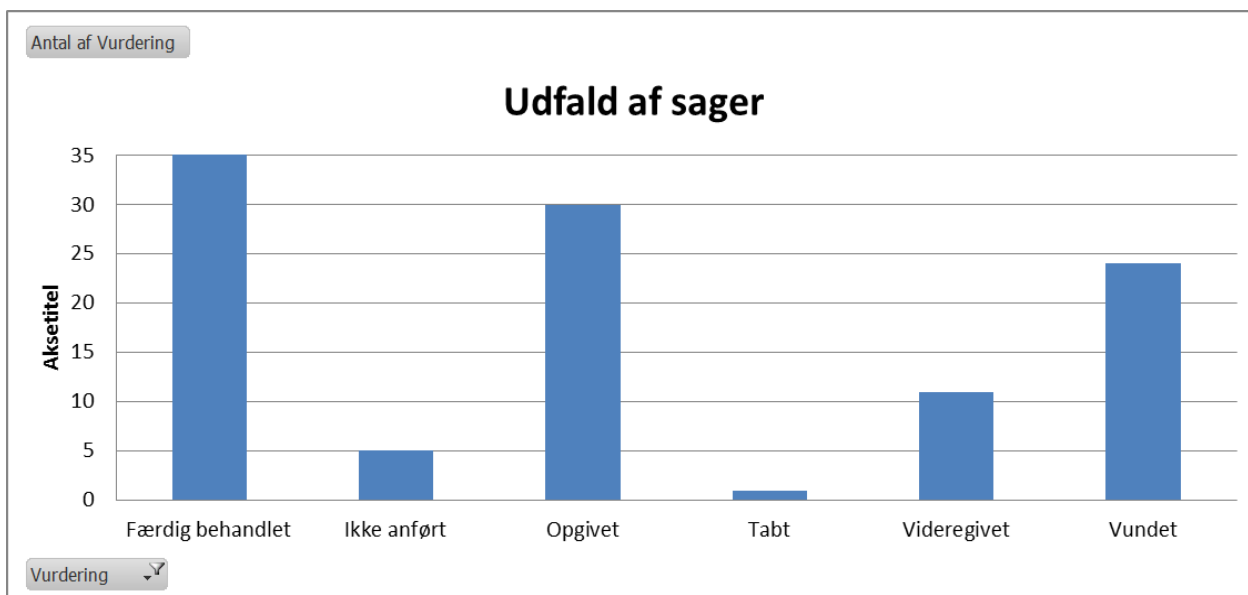
5. Modparten

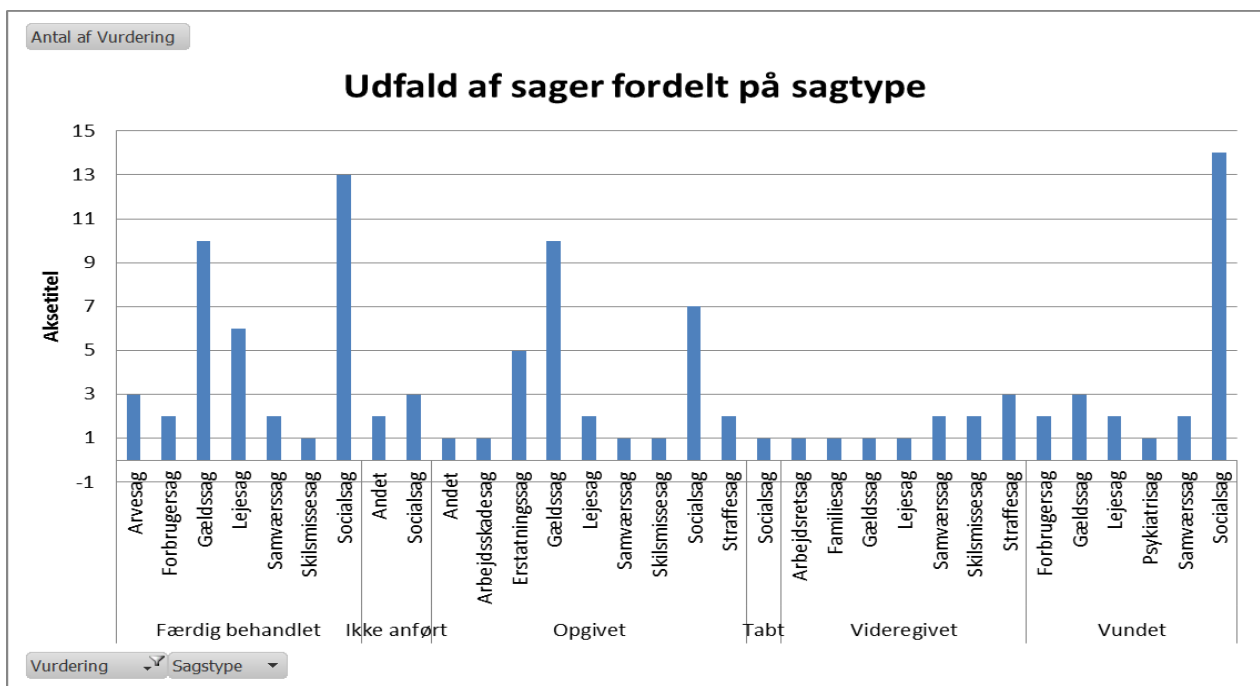
6. Offentlig myndighed som modpart

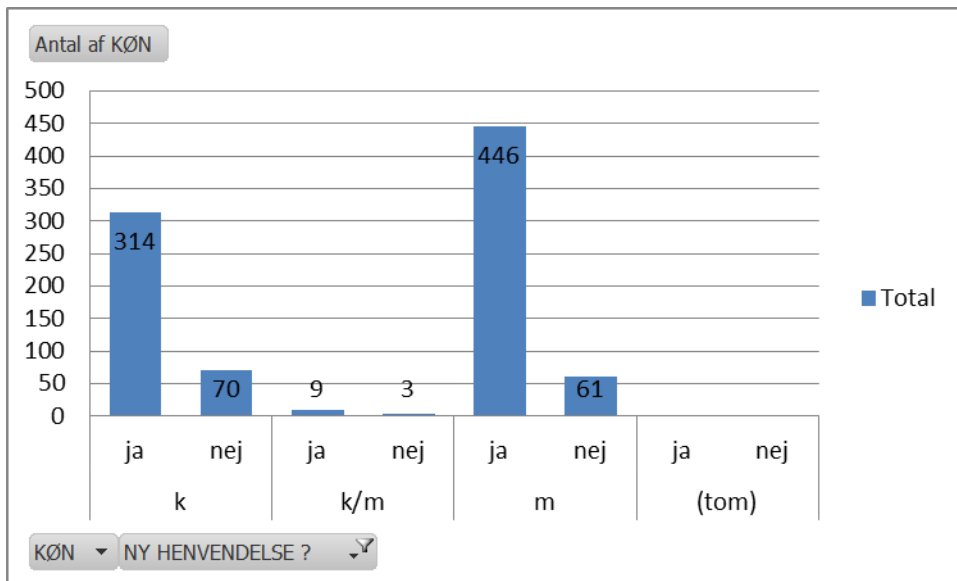
7. Skematisk fremstilling af skriftlige sagers udfald

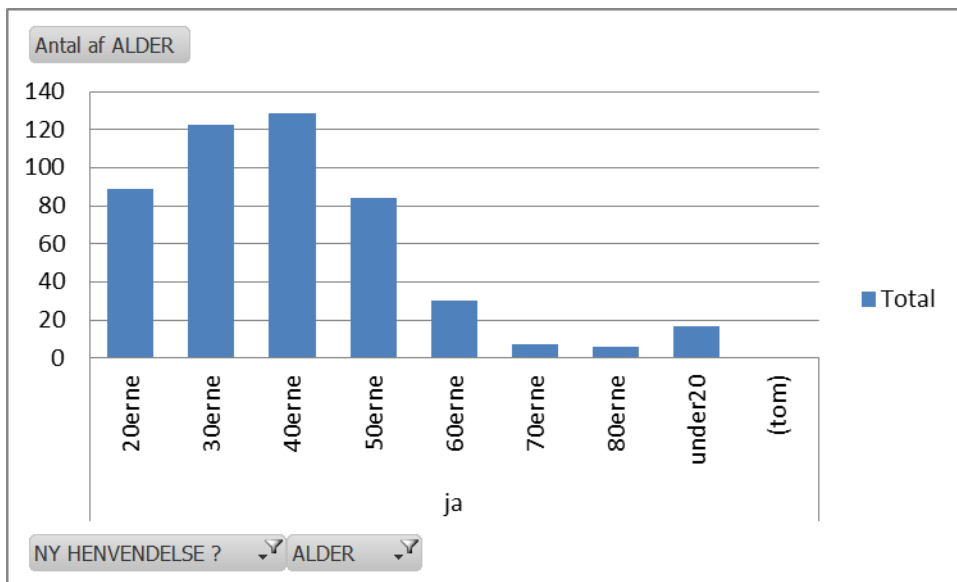
8. Hvis sagens udfald sammenholdes med sagstype fremkommer følgende resultat:

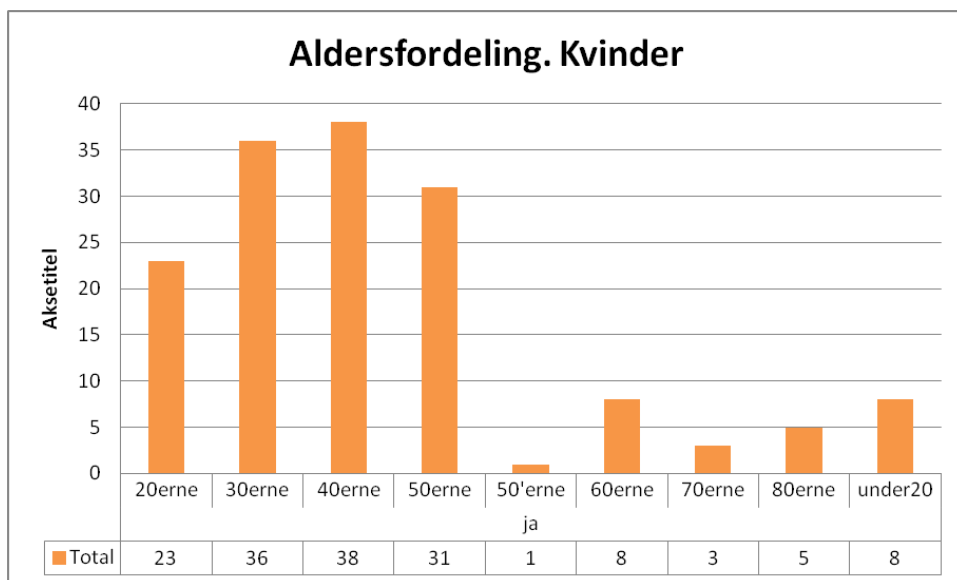
9. Køn – generelt

10. Alder – generelt

11. Kvinder. Alder – og sagstype :

12. Mænd. Alder og sagstype :

